Ազգ
Azg

Դեկտեմբեր 14
Երեքշաբթի
1993

ՌԱՄԿԱՎԱՐ ԱԶԱՏԱԿԱՆ ՕՐԱԹԵՐԹ
Գ տարի, թիվ 239 (490)
գինը 25 ռ.
դասիչ 69149
Երեւան 375010
Հանրապետության 47
հեռ. 581841, ֆաքս 562941
տելեքս 243266 CPIRI SU

Երեւան

Խորհրդարանը մերժեց կառավարությունը ցրելու առաջարկը

Երեկ Հայաստանի Գերագույն խորհուրդը մերժեց օրակարգի մեջ կառավարության անվստահության հարցը մտցնելը, ինչն առաջարկել էր Դեմոկրատական կուսակցությունը: «Մենք առաջարկում ենք կազմել ազգային համաձայնության կառավարություն եւ մշակել հականգնաժամային ծրագիր, որի շուրջ կմիավորվեին բոլոր քաղաքական ուժերը: Սակայն խորհրդարանը հերթական անգամ չցանկացավ իր վրա պատասխանատվություն վերցնել», հայտնեց Դեմոկրատական կուսակցության նախագահ Արամ Սարգսյանը Սնարքի թղթակցին: Նրա կարծիքով, նորից գերակշռեցին խմբակային շահերը: Հանրապետության ներկա կառավարությանը ժողովրդավարների ղեկավարը բնութագրեց որպես «անհաջողությունների կառավարություն»:

Սնարք

Ղարաբաղ

Թշնամու բոլոր գրոհները կասեցվել են

Արդեն երեք օր է, ինչ իրադրությունը Լեռնային Ղարաբաղի հարավ-արեւելյան ռազմաճակատներում սրվել է: Նոյյան տապան գործակալությունը հաղորդում է, թե դեռեւս դեկտեմբերի 10-ի երեկոյան եւ 11-ի առավոտյան ադրբեջանական կազմավորումները Բեյլագանի շրջանի ռազմական հենակետերից լայնածավալ գրոհ են ձեռնարկել հարավ-արեւելյան հայկական պաշտպանական դիրքերի ուղղությամբ: ԼՂՀ պաշտպանության բանակի կազմավորումները կասեցրել են թշնամու բոլոր գրոհները: Սնարք գործակալությունը տեղեկացնում է, թե երեկ կեսօրին մարտերը ռազմաճակատի այս հատվածում վերսկսվել են, ԼՂՀ պաշտպանության բանակի շտաբի տվյալներով, ադրբեջանական բանակն այս ուղղությամբ արդեն 3 օր է, ինչ հարձակողական գործողություններ է ձեռնարկում նպատակ ունենալով առավել նպաստավոր դիրքեր գրավել: Այնուամենայնիվ, ըստ նույն աղբյուրների, ղարաբաղյան կազմավորումներին հաջողվել է կասեցնել թշնամու գրոհները: Երկուստեք կան կորուստներ: Նախնական տվյալներով զոհվել են երկու եւ վիրավորվել հինգ ղարաբաղցի զինվոր: Հակառակորդի կորուստների մասին տեղեկություններ չկան:

Իրենց հերթին ադրբեջանական աղբյուրները հաղորդում են, թե իբր ռազմաճակատի Ֆիզուլի-Բեյլագան հատվածում ծավալված մարտերի ընթացքում հայկական կողմը ռազմական տեխնիկայի եւ կենդանի ուժի մեծ կորուստներ է տվել: Երեկ ԼՂՀ պաշտպանության բանակի շտաբը հերքել է այդ տեղեկությունները:

«Ազգ»

Հյուսիս-արեւելքում լարվածությունն ավելանում է

Վերջին օրերին իրադրությունը Հայաստանի հյուսիս-արեւելյան սահմանամերձ շրջաններում կրկին սրվել է: Նոյյան տապան գործակալությունը հայտնում է, թե Հայաստանի պաշտպանության նախարարության տվյալներով, դեռեւս դեկտեմբերի 10-ին ադրբեջանական կազմավորումները Ղազախի շրջանի Օղունդաղ եւ Մազմանի ռազմական հենակետերից գնդակոծել են Իջեւանի շրջանի Կիրանց, Բերքաբեր, Ծաղկավան գյուղերը, դրանց պաշտպանական դիրքերն ու Իջեւան-Նոյեմբերյան ավտոճանապարհը: Միաժամանակ ադրբեջանական Ղուշչի-Այրում հենակետից գնդացրային կրակ է բացվել Նոյեմբերյանի շրջանի Ոսկեպար գյուղի դիրքերի ուղղությամբ: Կիրանցում եւ Ոսկեպարում կան տուժածներ: Հայկական ուժերը ձեռնպահ են մնացել պատասխան գործողություններից:

Ըստ նույն աղբյուրների, դեկտեմբերի լույս 13-ի գիշերն ադրբեջանական բանակը շարունակել է ռազմական գործողություններն այս ուղղությամբ՝ ականանետային կրակ բացելով Կրասնոսելսկի շրջանի Վահան գյուղի սահմանապահ դիրքերի վրա: Հայկական կողմից տուժածներ չկան: Այս անգամ եւս մեր կողմից պատասխան կրակ չի բացվել: Մինչդեռ ադրբեջանական աղբյուրները հաղորդում են, թե իբր անցած երկու օրերի ընթացքում Հայաստանի տարածքից զենքի տարբեր տեսակներից հրետակոծվել եւ գնդակոծվել են Ադրբեջանի Ղազախի, Թովուզի եւ Գեդաբեկի շրջանները: Մանրամասնություններ չեն հաղորդվում:

«Ազգ»

Ընտրություններ

ՌՈՒՍԱՍՏԱՆԸ ԵԼՑԻՆԻ ԱՎՏՈՐԻՏԱՐԻԶՄԻ ԵՎ ԺԻՐԻՆՈՎՍԿՈՒ ԱԶԳԱՅՆԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՄԻՋԵՎ

Աշխարհն անհամբերությամբ է սպասում Ռուսաստանի Դաշնակցային ժողովի ընտրությունների արդյունքներին, գիտակցելով, որ այն կարող է վճռական ազդեցություն ունենալ ողջ երկրագնդի քաղաքական զարգացումների վրա:

Նախնական տվյալների լայն գունապնակը վկայում է ոչ միայն տարբեր շրջաններում վարած ընտրարշավի տարբեր ակտիվության մասին, այլեւ բացահայտվում են նրանց պահանջների ու շահերի առանձնահատկությունները: Այսպես, Ալթայում ձայների մեծամասնությունը շահել է Ագրարային կուսակցությունը, մինչդեռ Ամուրի մարզում առավելության է հասել «Ռուսաստանի ընտրություն» բլոկը, իսկ Տուլայում եւ Օրյոլում՝ Ժիրինովսկու լիբերալ-դեմոկրատները:

Մեծ է հետաքրքրությունը նաեւ Սահմանադրության քննարկման հանդեպ: Ըստ Ռուսաստանի նախագահի վարչակազմի տեղեկատվական ծառայության կենտրոնի տվյալների, դեկտեմբերի 12-ի լույս 13-ի գիշերվա ժ. 1-ի տվյալներով, կայացել էին թե ընտրությունները եւ թե Սահմանադրության հանրաքվեն: Ընտրություններին մասնակցել էին ընտրողների 52 տոկոսը: Ընդհանրական պատկերը վկայում էր, որ ամենամեծ չորս շրջաններում Հեռավոր Արեւելքում, Սիբիրում, Ուրալում, Եվրոպական մասի հյուսիսում եւ հարավում ամենաշատ ձայներ էին հավաքել «Ռուսաստանի ընտրությունը», լիբերալ դեմոկրատները եւ կոմունիստները:

Ամենայն հավանականությամբ, 5 տոկոսանոց արգելքը հաղթահարել են նաեւ «Յավլինսկի-Բոլդիրեւ-Լուկին» բլոկը, «Ռուսաստանի կանայք շարժումը», Ռուսաստանի ագրարային եւ Ռուսաստանի համերաշխության ու միասնության կուսակցությունները:

Նախնական տվյալներով, ընդունվել է նաեւ Սահմանադրությունը: Սակայն արդյունքների անդառնալիությունը խոստովանում են շատ քաղաքագետներ: Մասնավորապես, նախագահի վարչակազմի ղեկավար Ֆիլատովի կարծիքով, ժողովրդավարների դարձ անհաջողությունների պատճառը չհամակարգված ու անջատ գործողությունների մեջ է: Նույն գործոնը նշեց նաեւ փոխվարչապետ Շումեյկոն, միեւնույն ժամանակ խոստովանելով Ժիրինովսկու հետ համագործակցելու անհնարինությունը: Մինչդեռ վերջինս «նորմալ» համարեց ուժերի հարաբերակցությունը, շեշտելով, որ հասարակությունը «երրորդ ուժի» պահանջ ունի, որը կապված չի լինի ծայրահեղական ժողովրդավարների եւ կոմունիստների հետ:

Սահմանադրության օգտին են քվեարկել հանրաքվեին մասնակցողների 60 տոկոսը: Հայտնի է դարձել, որ պատգամավոր են ընտրվել բիզնեսմեն Արտյոմ Տարասովը, Սվերդլովսկի պաշտոնազրկված ղեկավար Էդուարդ Ռոսսելը, փոխվարչապետ Շումեյկոն, ԳԿՉԿ-ի անդամ Ստարոդուբցեւը:

Արդեն նկատվում են ետընթացի որոշ նախանշաններ արտասահմանում: Օրինակ, ամերիկյան ազդեցիկ սենատոր Լին հայտարարեց, որ եթե բոլոր հույսերը կապվեն Ելցինի քաղաքականության հետ, ապա ընտրություններում նրա անհաջողությունը կարող է հանգեցնել արտաքին քաղաքական ճգնաժամի:

«Ազգ»

Կարծիքներ

Ռուսաստանի ընտրություններ. արդյունքներն անսպասելի՞ են

Ռուսաստանի ընտրությունները, ինչ խոսք, խիստ կարեւոր են նաեւ Հայաստանի համար: Թեեւ ընտրությունների վերջնական արդյունքներն առայժմ հայտնի չեն, սակայն ի՞նչ կարծիքի են Ռուսաստանի ընտրությունների մասին Հայաստանում: Հայաստանի նախագահի մամուլի քարտուղար Արամ Աբրահամյանը հրաժարվեց մեկնաբանել ընտրությունները՝ պատճառաբանելով, թե ամբողջական արդյունքներ առայժմ չկան:

Եւ այսպես, **ՎԱԶԳԵՆ ՄԱՆՈՒԿՅԱՆ, Գերագույն խորհրդի պատգամավոր.** «Իմ կարծիքով, Ելցինի կողմնակիցները՝ ժողովրդավարները, եթե առավելություն էլ ստանան, դա կլինի չնչին: Սակայն չի բացառվում, որ որոշ շրջաններում ընտրությունները համարվեն անվավեր՝ բազմաթիվ խախտումների պատճառաբանությամբ»:

ՏԻԳՐԱՆ ՀԱՅՐԱՊԵՏՅԱՆ, քաղաքագետ. «Դեկտեմբերի 12-ին Ռուսաստանում տեղի ունեցած խորհրդարանային ընտրությունների կարեւորագույն արդյունքն այն է, որ Ռուսաստանը եւս մեկ հաստատուն քայլ կատարեց դեպի նացիոնալ-սոցիալիզմի հաստատումը երկրում: Ռուսաստանի ետհամայնավարական իրավիճակի բոլոր նախկին համեմատությունները Վեյմարյան Գերմանիայի նախաֆաշիստական իրավիճակի հետ, ցավոք, առավելագույնս իրականանում են: Ինչպես քսանական-երեսնական թվականների Գերմանիայում, այնպես էլ այժմ Ռուսաստանում նացիոնալ-սոցիալիզմի հաղթարշավը տեղի է ունենում այսպես կոչված օրինական, ժողովրդավարական պայմաններում, եւ այն կասեցնելու որեւէ լուրջ միտում չի նկատվում ոչ պաշտոնական Մոսկվայի ոչ էլ միջազգային հանրության կողմից: Ինչեւէ, ակնհայտ է, որ նոր համաեվրոպական աղետը կանխելու համար պատմությամբ հատկացված ժամանակը խիստ սահմանափակ է»:

ՌՈՒԲԵՆ ՄԻՐԶԱԽԱՆՅԱՆ, ՀՌԱԿ Հանրապետական վարչության ատենապետ. «Ռուսաստանի ընտրություններում այդ երկրի լիբերալ-դեմոկրատական կուսակցության հաջողությունները մենք բացատրում ենք նախեւառաջ նրանով, որ կուսակցության ներկայացուցիչներն իրենց ծրագրային ելույթներում առավել մատչելի լեզվով էին ներկայացնում իրավիճակը եւ խարսխվում էին ազգայնամոլական բնույթի հայտարարությունների վրա, որոնք, ի դեպ, ոչ մի ընդհանրություն չունեն ոչ ժողովրդավարության, ոչ էլ ազատականության գաղափարների հետ: Ինչ վերաբերում է մյուս քաղաքական ուժերին, ապա ակնհայտ է ժողովրդավարական ուժերի դաշինքի բացակայությունը, քաղաքական վառ անհատների առկայությունը, եւ մասնավորապես դրանով է բացատրվում նաեւ համայնավար կուսակցության որոշակի հաջողությունը: Ռուսաստանի փորձը ցույց է տալիս, որ ընտրողների հետ պետք է խոսել պարզ եւ մատչելի լեզվով: Ինչ է դա նշանակում գործնականում ցույց կտան Ռուսաստանի հետագա քաղաքական զարգացումները»:

Ա. Բ.

Մամուլ

Թուրքիան փակեց քրդական թերթը

Քյոլնից ստացված դեկտեմբերի 10-ի հեռագրալուրը հայտնում է, թե նույն օրը, ժամը երեկոյան 6-ին թուրքական ոստիկանությունը ներխուժել է Ստամբուլում լույս տեսնող քրդական «Օզգյուր Գյունդեմ» թերթի խմբագրատան վրա, ձերբակալել ամբողջ անձնակազմը եւ կանգնեցրել թերթի հրատարակումը: Ձերբակալվածների մեջ են գլխավոր խմբագիր Գյուրբեթլի Էրսյոզը, օգնական խմբագիր Ֆերդա Չեթինը եւ լրատվության բաժնի վարիչ Գյուլթան Քիշանակը:

Ոստիկանությունը նմանօրինակ արշավ է կազմակերպել նաեւ թերթի Դիյարբաքիրի գրասենյակի վրա, ձերբակալել թղթակից Հասան Էոզգյունին, լրագրողներ Նուրհան Թոֆաղին եւ Նեջմիյե Ալսանօղլուին, վերջինս ենթարկվել է ծեծի եւ «հոգեբանական կտտանքների»:

Հեռագրալուրը տեղեկացնում է, թե «Օզգյուր Գյունդեմ» թերթը հատկապես լուսարձակի տակ էր պահում «մարդու իրավունքների նկատմամբ ոտնահարումները Քրդստանում», պահանջում քաղաքացիական «հավասար պայմաններ քրդի եւ թուրք ժողովուրդների միջեւ»: 16 ամիս առաջ սկսելով հրատարակվել, թերթի 9 լրագրողներ եւ 11 աշխատակիցներ են սպանվել, 200 համար բռնագրավվել է եւ դատական բազմաթիվ գործեր են հարուցվել թերթի դեմ: Հեռագրալուրը եվրոպական բոլոր կառավարություններից, ժողովրդավարական մամուլից եւ մարդու իրավունքների պաշտպան կազմակերպություններից խնդրում է դատապարտել մամուլի ազատության դեմ ուղղված թուրքական իշխանությունների արարքները: ■

Աշխարհ

Իսրայելյան զորքերի դուրս բերումը հետաձգվեց 10 օրով

Նախանշված ժամկետներին Ռաբինին եւ Արաֆաթին չհաջողվեց համաձայնության հասնել: Կահիրեում հանդիպելով Իսրայելի վարչապետը եւ ՊԱԿ-ի ղեկավարն անկարող եղան լուծելու Իսրայելի զորքերը Գազայից եւ Երիխովից հանելու նախագծի վերաբերյալ տարաձայնությունները: Նրանք համաձայնեցին հետաձգել զորքերի դուրսբերումն առնվազն 10 օրով: Ռաբինը խուսափեց նշելուց, թե նախանշված օրը Իսրայելը կարող է գոնե սիմվոլիկ քայլ անել: Իսրայելի վարչապետը միեւնույն ժամանակ նշեց, որ հիմնական տարաձայնությունները մնում են սահմանների վերահսկողության հարցի եւ Երիխովում իսրայելյան վերաբնակների վերաբերյալ:

Ընտրություններ սերբական «Ղարաբաղում»

Սերբական Կրայինա հանրապետությունում տեղի ունեցած ընտրությունների ժամանակ գրանցվել է ընտրողների մեծ մասնակցություն: Խորվաթական տարածքում ընկած սերբական ինքնահռչակ հանրապետությունում նշանակված էին նախագահական եւ խորհրդարանական նոր ընտրություններ: Նախագահական աթոռի համար 7 թեկնածություններն էլ միջազգային հանրությունից պահանջեցին ճանաչել իրենց հռչակած պետությունն ու նրա միավորումը Սերբիայի Հանրապետության հետ: Խորվաթներն ընտրությունները բնորոշել են որպես անօրինական: Այդ նույն ժամանակ Բոսնիայի արեւելքում շարունակվում էին համառ մարտերը մուսուլմանների եւ սերբերի միջեւ: Վերջերս եվրահամայնքը Սերբիային սպառնացել է նոր պատժամիջոցներով, եթե նա մուսուլմանական կողմին տարածքային զիջումներ չանի:

Եվրոնյուս

Չիլիում հաղթեց կոալիցիան

Չիլիում, կոալիցիոն կուսակցության թեկնածու Էդուարդո Ֆրեյը նախագահական ընտրություններում հաղթանակ տարավ: Նա իր հաղթանակով խիստ ուրախացած աջակիցներին ասել է, թե ինքը Չիլին 2000 թվականներին կհասցնի զարգացած երկրների շարքը: Նա հավաքել էր ձայների 58 տոկոսը, մինչ կուսակցության աջ թեւի թեկնածու Արթուր Ալեսանդրոն, որը նախագահի ընդդիմադիրն էր, հավաքել էր ձայների 24 տոկոսը:

Կառավարության հրաժարական Հունգարիայում

61 տարեկան հասակում քաղցկեղից մահացավ Հունգարիայի վարչապետ Յոժեֆ Անթալը, որը ղեկավարում էր երկիրը կոմունիստական դարաշրջանի ավարտից հետո, 1990 թ.-ից: Այս առնչությամբ, Ազգային հեռուստատեսությամբ ելույթ ունեցավ Հունգարիայի նախագահ Գյոնցը, որը հայտնեց, թե վարչապետի մահվան կապակցությամբ, ըստ սահմանադրության, կառավարության իրավասությունները դադարեցվում են: Նշվեց նաեւ, որ մինչեւ նոր կաբինետի ձեւավորումը, նախկին կառավարությունը կղեկավարի ներքին գործերի նախարար Բորոշը: Երեկ, Բուդապեշտում, Հունգարիայի կառավարությունը հավաքվեց արտակարգ նիստի: ■

digitised by A.R.A.R.@

Վարկ

Վարկավորման խոստումներ Ավստրիայում

Դեկտեմբերի 9-ին Ավստրիայի Հանրապետության ֆեդերալ նախագահ Թոմաս Քլեստիլն ընդունեց ՀՀ արտգործնախարար Վահան Փափազյանին: Մանրամասնորեն քննարկվեցին հայ-ավստրիական հարաբերությունների ներկա վիճակը, քաղաքական, առեւտրատնտեսական, մշակութային եւ այլ ոլորտներում երկկողմ համագործակցության զարգացման հեռանկարները: ՀՀ ԱԳՆ մամուլի եւ հասարակության հետ կապերի ծառայությունից տեղեկացրին, որ ձեռք բերվեց պայմանավորվածություն հայկական կողմից առաջարկությունների կոնկրետ փաթեթ ներկայացնելու վերաբերյալ, որի հիման վրա կընդունվեն տնտեսության տարբեր ուղղությունների ծրագրեր: Մասնավորապես, Թ. Քլեստիլն առաջարկեց քննարկել ավստրիական կողմից այնպիսի ճյուղերի վարկավորման հնարավորությունները, ինչպիսիք են Հայաստանում ժամանակակից բանկային համակարգը, էներգետիկան, մետալուրգիան, էլեկտրոնիկան, թեթեւ արդյունաբերությունը, միջազգային զբոսաշրջիկությունը: Այդ նպատակով նպատակահարմար դիտվեց պատվիրակություն ուղարկել Հայաստան՝ տեղում իրավիճակն ուսումնասիրելու եւ համապատասխան ծրագրեր կազմելու նպատակով: Ավստրիայի նախագահը խոստացավ միջնորդել Միջազգային արժութային ֆոնդին՝ Հայաստանին վարկեր տրամադրելու ուղղությամբ: Ձեռք բերվեց համաձայնություն երկու երկրների ղեկավարների միջեւ ամենաբարձր մակարդակով կապերի ստեղծման մասին: Նախագահը հետաքրքրվեց Վիեննայում ՀՀ դեսպանության կարիքներով եւ խոստացավ աջակցել նրա գործունեությանը:

Հանդիպմանը մասնակցեցին Ավստրիայում եւ Անգլիայում ՀՀ արտակարգ եւ լիազոր դեսպաններ Արման Նավասարդյանը եւ Արմեն Սարգսյանը: ՆՏ

Ստորագրվել է հայ-մեքսիկական հուշագիր

ՀՀ ԱԳՆ մամուլի ու հասարակայնության հետ կապերի ծառայությունից հայտնեցին, որ դեկտեմբերի 11-ին Մոսկվայում ՀՀ արտաքին գործերի նախարարի տեղակալ Գեւորգ Ղազինյանը եւ Ռուսաստանի Դաշնությունում ու Հայաստանի Հանրապետությունում Մեքսիկական Միացյալ Նահանգների արտակարգ եւ լիազոր դեսպան Կառլոս Տելյոն ստորագրել են երկու երկրների կառավարությունների միջեւ «Փոխադարձ հետաքրքրություն ներկայացնող խնդիրների շուրջ խորհրդակցությունների մեխանիզմ ստեղծելու վերաբերյալ» հուշագիրը: ՆՏ

Ձյունից մաքրում են միայն կենտրոնական փողոցները

Երեւանի քաղաքային գործկոմի բարեկարգման վարչության պետ Վլադիմիր Ղազարյանը հայտնել է, որ վառելիքի սղության պատճառով սառույցից մաքրվում են գլխավորապես քաղաքի կենտրոնական փողոցները, որտեղ հասարակական տրանսպորտի երթեւեկությունը առավել լարված է: Վ. Ղազարյանը գտնում է, որ իրավիճակը զգալիորեն կբարելավեր, եթե յուրաքանչյուր հիմնարկություն կից մայթերը սառույցից մաքրեր:

Այնուհանդերձ Վ. Ղազարյանը լիահույս է, որ փողոցների մաքրությունը ձմռանը կապահովվի, քանի որ քաղխորհուրդը մոտ ապագայում զգալի քանակությամբ վառելիք է ստանալու: ՆՏ

Հիմնադիր եւ հրատարակիչ՝
«Ազգ» թերթի հիմնադիր խորհուրդ
Գլխավոր խմբագիր
ՅԱԿՈԲ ԱՒԵՏԻՔԵԱՆ / հեռ. 521635
Խմբագիր
[illegible] ԳԱՍՊԱՐԵԱՆ / 581841
Տնօրեն
ՍԱՐԳԻՍ ՍԱՐԳՍԵԱՆ / 562863
© Apple® Macintosh®
համակարգչային շարվածքը
«Ազգ» թերթի
Azg armenian daily
Editor
H. AVEDIKIAN / phone 521635
47 Hanrapetoutian st.,
Yerevan, Armenia, 375010

Ընդդիմություն

Օրերս, առանց լուրջ նախապատրաստական աշխատանքների (տարածքային, արդյունքային պայմանների ստեղծման) իրականացված «դրամական ռեֆորմը» վերջնականապես փլուզեց հանրապետության ներքին շուկան եւ ժողովրդին դատապարտեց սովի, ասվում է հայտարարության մեջ: Պարզ դարձավ, որ ներկա իշխանությունները հասու չեն տնտեսությունը դուրս հանել այս աղետալի վիճակից:

Չունենալով էկոնոմիկայի զարգացման գիտականորեն հիմնավորված հեռանկարային նպատակային ծրագիր, տարբեր իրավիճակներում դրա իրականացման տարբերակային մոտեցումներ, քաղաքական եւ տնտեսական իրավիճակի անընդհատ փոփոխության պայմաններում կառավարությունը փաստորեն խճճվել է առօրեական, կենցաղային խնդիրների «լուծման» լաբիրինթոսում, չկողմնորոշվելով եւ չկարողանալով անգամ գտնել դրանց հիմնավոր կամ ընդունելի լուծումներ:

Վկայակոչելով հանրապետության գյուղատնտեսության «արմատական ռեֆորմը» (որը հանգեցրել է ագրոարդյունաբերության համալիրի բոլոր ոլորտների փլուզմանը), կառավարման համակարգի անժամանակ ապակենտրոնացումը, հանրապետության տնտեսության մյուս ոլորտներում սեփականության մասնավորեցման եւ ապակենտրոնացման գործընթացը, ֆինանսական, վարկային, բանկային, հարկային ու մաքսային համակարգերի կազմակերպման ձախողումը, շուկայական հարաբերություններին անցման ոչ ճիշտ մոտեցումը, սոցիալական ոլորտի պաշտպանվածության բացարձակ անտեսումը, գիտական ու կրթական կառույցվածքների փլուզումը եւ այլն, գիտնականները նշում են, որ Հայաստանի Հանրապետության անկախության եւ ինքնուրույնության հռչակումից ի վեր անցած 3 տարվա ընթացքում իրականացված «բարեփոխումները» ոչ մի դրական արդյունքի չեն հանգեցրել:

ՊԱՀԱՆՋՈՒՄ ԵՆ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ ԱՆՀԱՊԱՂ ՀՐԱԺԱՐԱԿԱՆԸ

Հայաստանի տնտեսագիտական մտքի մի խումբ ներկայացուցիչներ, այլեւս անհանդուրժելի համարելով իշխանությունների վարած սոցիալական, քաղաքական եւ տնտեսական անհեռատես քաղաքականությունը, մեղադրելով կառավարությանը հանրապետությունում մարդու ֆիզիկական գոյատեւումը անհնարին դարձնելու մեջ, տարածել են հայտարարություն, որտեղ պահանջում են Հայաստանի կառավարության անհապաղ հրաժարականը:

Կադրային հովանավորչական քաղաքականության հետեւանքով հանրապետության տնտեսական կառավարման կարեւորագույն օղակներում հայտնվել են հիմնականում հանրապետության տնտեսական կյանքին, ժողովրդի հոգեւոր աշխարհին անծանոթ, մասնագիտական առումով պատահական մարդիկ, որոնք «բարեփոխումների» անվան տակ անհիմն, անհեռատես, կամայական, հակակնոտ ու սիրողական մակարդակի տնտեսական քաղաքականություն են վարում:

Այս պահին, երբ խիստ անհրաժեշտություն է զգացվում համախմբելու եւ ի նպաստ օգտագործելու հանրապետության տնտեսագիտական միտքը եւ կարող ուժերը, նախապես կանխամտածված հարձակում, ահաբեկման ու վարկաբեկման քաղաքականություն է իրականացվում այն տնտեսագետների եւ մասնագետների նկատմամբ, որոնք քննադատում ու բացահայտում են տնտեսական քաղաքականության մեջ թույլ տրված էական սխալներն ու բացթողումները, ցույց տալիս դրանց հաղթահարման ուղիները:

Ըստ տնտեսագետ-գիտնականների, հանրապետության տնտեսությունը խոր ճգնաժամային իրավիճակից դուրս բերելու, ժողովրդին սպառնացող սովի եւ ցրտի ճիրաններից փրկելու խնդրի արմատական լուծումը պահանջում է կառավարության անհապաղ հրաժարականը եւ անկախ կուսակցական պատկանելությունից հանրապետության բոլոր ունակ ուժերի համախմբման ուղիով կոալիցիոն կառավարության կազմում: Ստեղծված իրավիճակում այդ կառավարության գործունեության առաջնահերթ խնդիրներն են լինելու հանրապետությունում արտակարգ տնտեսական դրություն հայտարարելը եւ այդ պայմաններում տնտեսության կայունացմանն ուղղված համալիր միջոցառումների անհապաղ իրականացումը, բնակչության մեկ շնչի համար նվազագույն սպառողական զամբյուղի սահմանումը եւ դրան համապատասխան եկամտի ապահովումը, առաջին անհրաժեշտության ապրանքների բաշխման կտրոնային համակարգի իրականացումը, իրավապահական, բանկային, ֆինանսական եւ մաքսային համակարգերում արտակարգ դրության պայմաններին նույնական կառույցների ստեղծումը եւ այդ ոլորտներում աշխատանքների արմատական բարելավումն ու վերահսկումը, գիտականորեն հիմնավորված սոցիալ-տնտեսական ծրագրի շուտափույթ մշակումը:

Փաստաթղթի տակ ստորագրել են.

ՀՀ ԳԱԱ ակադեմիկոս Ս. Քոթանյանը, ՀՀ ԳԱԱ թղթակից անդամ Վ. Խոջաբեկյանը, տնտեսագիտության դոկտորներ՝ Ի. Ավետիսյանը, Լ. Անանյանը, Ա. Արեւշյանը, Գ. Խանդիկյանը, Վ. Հայրապետյանը, Հ. Ղուշյանը, Շ. Մարգարյանը, Ց. Սահակյանը, Ռ. Միրզոյանը, Ս. Պետրոսյանը, Բ. Սելվինազյանը, Յու. Սուվարյանը, աշխարհագրական գիտությունների դոկտոր Ս. Մելքոնյանը, տնտեսագիտության թեկնածու Հ. Ֆահրադյանը:

Բանկ

Իսա Գամբարի նամակը Մահմուդ Էլ Սաիդին

Ադրբեջանի խորհրդարանի նախկին նախագահ Իսա Գամբարը նամակ է ուղարկել Ադրբեջանում ՄԱԿ-ի ներկայացուցչության ղեկավար Մահմուդ Էլ Սաիդին: Այնտեղ մասնավորապես ասվում է, որ «Ադրբեջանը վերջին ժամանակներս դարձել է մի երկիր, որտեղ ոտնահարվում են մարդու իրավունքները»: Նամակի հեղինակի կարծիքով, «չնայած Ադրբեջանի ստորագրած Մարդու իրավունքների համընդհանուր հռչակագրի սկզբունքներին հավատարիմ լինելու մասին երկրի ներկայիս ղեկավարության բազմաթիվ հայտարարություններին, իշխանությունները հաճախ ոտնահարում են միջազգային այդ փաստաթղթի դրույթները, քաղաքացիներին հետապնդելով քաղաքական համոզմունքների եւ այլախոհության համար»: ՆՏ

Բյուջեի դեֆիցիտը

«Այսօր որեւէ պաշտոնական տեղեկություն չկա այն մասին, որ Ադրբեջանի պետբյուջեի դեֆիցիտը մինչեւ տարեվերջ կկազմի 200 միլիարդ ռուբլի», Ադրբեջանի տնտեսական քաղաքականության հարցերով պետխորհրդական Վահիդ Ախունդովի վերջերս արած հայտարարությունն այսպես մեկնաբանեց հանրապետության գյուղատնտեսության փոխնախարար Զուլֆուղ Նուրիեւը Խաբար սերվիսին տված հարցազրույցում: Սակայն, նշեց Նուրիեւը, չնայած այն բանին, որ խորհրդարանն այս տարի հաստատել է 120 միլիարդ ռուբլու դեֆիցիտ, պետխորհրդականի կանխատեսումը կարող է իրականանալ, քանի որ նվազագույն աշխատավարձի եւ կենսաթոշակների բարձրացումը տեղի կունենա պետբյուջեի հաշվին: Հանձնաժողովի նախագահն ընդգծեց, որ համաշխարհային փորձի համաձայն, տնտեսական ճգնաժամի մեջ գտնվող երկրի բյուջեի պակասորդը չպետք է գերազանցի համազգային եկամտի 10-15 տոկոսից: 1993 թ. հանրապետությունում այդ թիվը կազմեց 13-14 տոկոս: «Եթե պակասորդի ծավալը հասնի 200 միլիարդի, ապա մենք «կանցնենք» 20 տոկոսի սահմանագիծը, եւ դա կարող է ավարտվել այն բանով, որ աշխարհի ոչ մի երկիր ներդրումներ չի կատարի Ադրբեջանի տնտեսության մեջ», հայտարարեց Նուրիեւը: ՆՏ

Բ. Ժյուլիենը կփոխարինի Ա. Պիկոյին

Ադրբեջանում Կարմիր խաչի միջազգային կոմիտեի ներկայացուցչության ղեկավարի պաշտոնում Անդրե Պիկոյին կփոխարինի Բեռնար Ժյուլիենը: Վերջինս այժմ ծանոթանում է ներկայացուցչության աշխատանքին, իսկ 1994 թ. հունվարի 1-ից ձեռնամուխ կլինի իր պարտականությունների կատարմանը: ՆՏ

Եվրոպական բանկի ներդրումները

Զարգացման եվրոպական բանկի պատվիրակությունը դեկտեմբերի 13-17-ը գտնվում է Ադրբեջանում: Պատվիրակությունը ցանկանում է հանդիպում ունենալ հանրապետության ղեկավարության հետ՝ Ադրբեջանի առեւտրական ընկերությունների բանկային վարկավորման հարցերը քննարկելու, ինչպես նաեւ հանրապետության գազի հատվածը ֆինանսավորելու համար: ՆՏ

Փոխառության տոմսերը վճարամիջոց մինչեւ 1994 թ.

Ադրբեջանի ֆինանսների նախարարության եւ ազգային բանկի որոշմամբ, 250, 500 եւ 1000 մանաթ արժողությամբ փոխառության պարտատոմսերը շրջանառության մեջ կմնան մինչեւ 1994 թ. սկիզբը: Ինչպես հայտնի դարձավ երկրի ֆինանսական շրջանակներից, հանրապետության բնակչության որոշ խավեր իրենց ամսական կենսաթոշակը եւ կրթաթոշակը ստացել են միայն փոխառություններով եւ չեն հասցրել դրանք մանաթների վերածել մինչեւ դեկտեմբերի 10-ը: Որոշ դեպքերում առանձին ձեռնարկություններ այդ պարտատոմսերը չեն ընդունել որպես վճարամիջոց: Հարկ է նշել, որ ազգային բանկը շրջանառության մեջ էր դրել 5 միլիարդ մանաթի փոխառություն: ՆՏ

Երեւան

Ո՞նց անենք, որ էժան թաղվենք

Սահմանադրությունն արձանագրում է, որ մարդն ունի ապրելու իրավունք, ու թեեւ հանրապետությունում այսօր բոլորն էլ իրավունք ունեն կասկածելու սահմանադրության գոյությանը կամ գործելուն, այնուամենայնիվ, ելնելով օրենքից, մարդն օգտվում է ապրելու իր իրավունքից: Օրենքը նաեւ պատիժներ է նախատեսում մարդու կյանքի, ըստ այդմ էլ ապրելու իրավունքի դեմ կատարվող ոտնձգությունների համար:

Ոչ մի օրենք մարդու համար մեռնելու իրավունք եւ պարտականություն չի նախատեսում, այնուամենայնիվ, մարդն ապրելուց բացի, ապրելուց հետո... մեռնում է: Ճիշտ է, այսօրվա պայմաններում ոմանց համար կյանքը, ապրելը մի առանձնապես հաճելի երեւույթ չէ, եւ քիչ չեն այն մարդիկ, որոնցից կարելի է լսել «մեռնեմ, այս անտանից պրծնեմ» արտահայտությունը, սակայն, հիասթափեցնելով նրանց, ասենք, որ մեռնելն էլ մի բան չէ:

Ի դեպ, «Ազգը» նման վերնագրով մի հոդված էր տպագրել մեռնելու խնդրի վերաբերյալ, ավելի ճիշտ, թաղելու: Դա դեռեւս անցյալ տարի, երբ թաղման ծախսերն արդեն իսկ խեղդում էին մարդկանց, բայց դեռ «հումանիստորեն» նրանք աշխատում էին դիմանալ, չցանկանալով ծախսախնդիր անել իրենց թաղողներին:

Այսօր... այսօր էլ մեռնելը մի բան չէ, դրա համար էլ, ճանճերը կտրած, մարդիկ փորձում են գոնե մի քիչ հարմար, էժան մեռնել...

Իսկ ավելի լուրջ, այսօր մարդ մեռնելուց առաջ պիտի պատրաստություն տեսնի (խոսքը հոգեհացի սեղանի մասին չէ) նախօրոք անհրաժեշտ փող հավաքի իր թաղման ծախսերի համար եւ նոր միայն իրեն իրավունք վերապահի... մեռնել: Քանի որ քչերը կարող են իրենց աշխատավարձով այդ «մինիմումն» ապահովել, ուրեմն, բնականաբար, եւ առաջ է գալիս մի քանի ամսվա աշխատավարձ կուտակելու անհրաժեշտությունը, այսինքն այդ դեպքում էլ պետք է զրկվես գրեթե ամեն ինչից, որ գրեթե նույնն է... ինչ մեռնելը: Մանավանդ, որ այսօրվա նվազագույն աշխատավարձ կոչվածով կարելի է գնել 3 մոմ ու մի քանի լուցկի: Այնպես որ, «քաղաքացիներ, մի մեռեք», ինչպես մեզ խնդրեց իր խորհուրդը մարդկանց հասցնել խմբագրությունս այցելած մի քաղաքացի, որ ներկայացավ որպես Սամսոն Աղաջյան, Ագասու փողոցի 7ը հասցեով բնակվող: Նա պատմեց, թե իր ծանոթներից մեկի թաղման համար դիմել է «թաղման բյուրո», որտեղ նրան տեղեկացրել են, որ դագաղն արժե 2000 դրամ, գերեզմանափոս փորելը 350 եւ այլն: Քաղաքացին զայրացած գների նման դաժանությունից, որ կենդանի մարդուն էլ կարող են մահվան հասցնել, հարց էր առաջ քաշում, կարո՞ղ է արդյոք 35 դրամից մի քիչ ավել նվազագույն աշխատավարձ կամ կենսաթոշակ ստացող մարդը սեփական ծախսերով թաղել կամ... թաղվել:

Քաղաքացու բերած թվերն, իհարկե, որ սարսափելի էին, սակայն Երեւանի գործկոմի սպասարկման ոլորտների վարչությունում հերքեցին, որ դագաղի ու մնացած ծախսերի գներն այդքան բարձր են: Միաժամանակ հայտնեցին, որ քանի որ գներն օրեցօր փոխվում են, իրենք եւս այժմ որեւէ հաստատուն գին չեն կարող ասել, բայց նորից շեշտեցին, որ մեր հաղորդած թվերն իրականությանը չեն համապատասխանում: Քաղաքում կան կոոպերատիվներ, որոնք դագաղ արտադրելու թույլտվություն ունեն, սակայն նրանց գներն իրենց հետ ոչ մի կապ չունեն:

Այս ամենին ավելացնենք նաեւ, որ դագաղ սարքում են ոչ միայն թույլտվություն ունեցողները, այլեւ ով հնարավորություն, հումք, միջոց ունի, ինչպես նաեւ... պահանջարկ: Եւ այդ պահանջարկն, անշուշտ, ոչ այն պատճառով է, որ մահացության մակարդակն արտադրվող դագաղներից ավելի բարձր է: Մի կողմ դնենք 1000-2000 դրամով ձեռք բերվող դագաղները (բառացի հասկանալ այնքան էլ խորհուրդ չի տրվում), որոնց համար շատ մարդիկ դեռեւս ծանոթ-բարեկամներից են փող հավաքում: Չէ՞ որ մինչեւ թաղելը դեռ կա դիակ տեղափոխելու, գերեզմանի փոսի, տեղի համար վճարելը, որոնք եւս ոչ մի գնացուցակի մեջ չեն տեղավորվում:

Իսկ ինչի՞ մեջ է տեղավորվում այս տարվա գարնանը կառավարության ընդունած որոշումը քաղաքացիների թաղման ծախսերը պետության կողմից մասնակիորեն փոխհատուցելու մասին, որը ոչ մի իրավական հիմք ու եղածի մեջ փոփոխություն մտցնելու ոչ մի գործնական ուժ չունի, չհաշված նշված կետերն ու հանձնարարականները, որ դեռ միայն թղթի վրա են: Ու թե որոշ քաղաքացիներ, այնուամենայնիվ, թաղվում են պետական (կարելի է նաեւ անուղղակի հասկանալ), բայց դրանք հիմնականում փախստականներ ու անտեր մեռելներ են կամ էլ չնչին տոկոս կազմող անապահովներ: Արան հակառակ, ստացվում է, որ ճոխ պատրաստված կարելի է դառնալ դագաղ սարքող դառնալով, քանզի ներկա պայմանները պոտենցիալ բազում հնարավորություններ են ստեղծել... մեռնելու համար: Վիճակագրական տվյալների փոխարեն այդ մասին կարող են խոսել մուրացիկների ավելացող ու չդադարող տարբեր տարիքի ու հասակի շարքերը, հասարակության զբաղվածության մասին թերությունը, ցուրտը, խղճուկ կենսաթոշակն ու նվազագույն աշխատավարձ կոչված խայտառակությունը, անտեր մեռելները հիվանդանոցներում:

Մեռնելու հնարավորությունները բազում են, իսկ թաղվելու միայն մի ձեւ կա, այն էլ... եթե փող ունես, եթե փող չունես, ուրեմն... անտեր մեռել լինես, որ պետությունն ստիպված թաղի... հոգում: Միաժամանակ ինքը շարունակի թաղվել անպատասխանատվության ու ան... մեջ:

ԳԱԳԻԿ ՆԱՀԱՊԵՏՅԱՆ

digitised by A.R.A.R.@

ԱՆՑՅԱԼԻ ԻՐԱԿԱՆ ԱՐԺԵՔՆԵՐԻՆ՝ ՀԱՄԱՇԽԱՐՀԱՅԻՆ ՉԱՓԱՆԻՇՆԵՐՈՎ

Ա. Մանուկյան հիմնադրամը եւ Երեւանի Մատենադարանը

Երկրորդ տարին է, ինչ Մատենադարանի օգնության եւ վերակազմակերպման գործի համար Երեւանում է գտնվում Շահե արքեպիսկոպոս Աճեմյանը (Երուսաղեմ): Մատենադարանի տնօրեն Սեն Արեւշատյանի համաձայնությունից հետո՝ համագործակցելու, ի նպաստ Մատենադարանի, մանավանդ ձեռագրերի հարցում, Շահե արքեպիսկոպոսը մեկնեց Դետրոյթ՝ ազգային բարերար Ալեք Մանուկյանին խնդրելու, որ սատար կանգնի այդ ծրագրերին: Այդ բարերարությունն ապահովելու համար արքեպիսկոպոսը հանձնարարական նամակ ունէր նախագահ Լ. Տեր-Պետրոսյանից:

Էլեկտրականության անկանոնության պատճառով ձեռագրերի համար պահոցներում անհրաժեշտ ջերմությունն ու խոնավությունն ապահովելն անհնար էր: Սակայն միայն ձեռագրերը չէ, որ այս անգամ մտահոգության խնդիր դարձան. «ցուրտ ու առանց լելեկտրականության, մութ դայմաններու մեջ դժվար էր, որ գիտաշխատողներն իրենց աշխատանքները շարունակեին, եւ շատ ցավալի երեւույթ մը սկսած էր հայտնվիլ՝ շատ-շատերը մեր լավագույն գիտնականներեն երկրեն դուրս գործ կը փնտրեին եւ կերթային»: Մտահոգության 3-րդ խնդիրը Մատենադարանի գիտական աշխատանքի կազմակերպումն է:

Սրբազանը շտապեց հայտնել նախնական ֆինանսական օգնության այն չափը, որը տրամադրել է Ալեք Մանուկյան մշակութային հիմնադրամը, պատճառաբանելով, որ ծրագրերն իրագործվելուց հետո միայն հնարավոր կդառնա դրա հրապարակումը, քանի որ աշխատանքն ու դրա դրամական աջակցությունն առայժմ ընթացքի մեջ են, ավելին, նորանոր ծրագրեր են ներկայացվում, որոնք պրն. Մանուկյանի կողմից հավանության արժանանալուց հետո իրականացվում են: «Մատենադարանին հետ իմ գործակցությունն սկսավ շենքին վերանորոգությամբ,- ասում է Սրբազանը: Նախ տանիքի ծածկը, ներքին վերանորոգումներն: 1957-են ի վեր չէր քարծացված Մատենադարանի շենքին ներկը, սենյակներէն ներս ծեփը, ելեկտրական թելերը, եւ այլն: Այդ բոլորը կատարվեցավ թե շենքին դուրսը եւ թե ներսը»:

Երկրորդ ծրագրի կատարումն սկսվել է գեներատորների ձեռքբերումից: Երկու գեներատոր օրվա մեջ 8 ժամ ապահովում են շենքի, մեկը՝ համակարգչային ցանցի սնուցումը:

Կառավարության էլեկտրագծով սնուցվում է շենքի մյուս հատվածը: Բարձրակարգ սարքավորումներն ապահովում են ձեռագրապահոցներում անհրաժեշտ ջերմությունն ու խոնավությունը:

ԱՄՆ-ում գնվել ու տեղ են հասցվել համակարգիչներ ու հարակից այլ սարքավորումներ, որոնք հնարավորություն են տալիս ոչ միայն բնագիրը ներմուծել համակարգչի մեջ, այլեւ զանազան հրատարակության նախապատրաստական գործն իրականացնել: Ոչ միայն համակարգիչները բազմաթիվ ծրագրերի իրագործման միջոց են դառնալու, այլեւ ծառայելու են գրքերի հրատարակությունը պատրաստելու:

Մատենադարանի աշխատակիցների հրատարակության պատրաստ գրքերից 8-ը, որոնք 3-4 տարի լույս տեսնում էին իրենց ձակատագրին, 6 ամսում հրատարակվեցին: Շահե արքեպիսկոպոսը դրանց մեջ շատ կարեւոր է համարում հատկապես վերջինը՝ հունական Գոհար Մուրադյանի պատրաստած «Գիրք պիտոյից»: (Յուրաքանչյուր գրքի տպաքանակը 500-ից առաջ

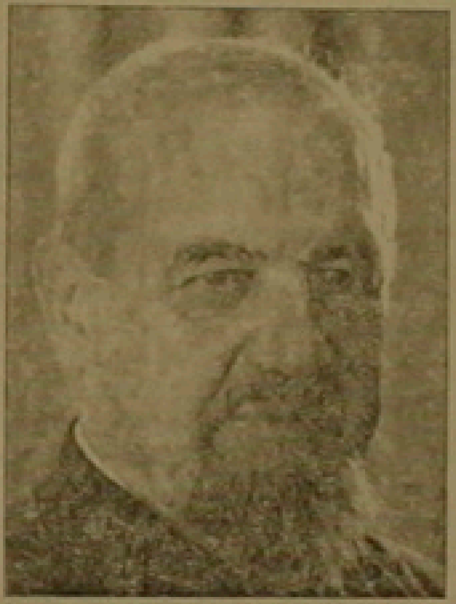

տասը տարի առաջ):

Համակարգիչներ ներմուծելու համար պատրաստվում է մի խոշորագույն ծրագիր՝ գրաբարի սրբագրական գործողություն կատարելու համար: Սոս 4 մլն բառի հիշողություն ունեցող (բառի ուղիղ եւ թեքված ձեւերով) ծրագրի իրականացման համար Մատենադարանը համագործակցում է ՀՀ Գիտությունների ակադեմիայի լեզվի ինստիտուտի հետ:

Ի դեպ, համակարգիչների հետ աշխատող մասնագետներն այս շաբաթվանից ապահովված են փոխադրամիջոցներով, որը պիտի նպաստի աշխատանքի առավել կանոնավորմանը:

Այստեղ ներմուծման են պատրաստվում նաեւ աշխարհի բոլոր ձեռագրատների, ինչպես նաեւ Մատենադարանի գրադարանի տեղեկատու խարտարանը (այս գրադարանի հիմքն էջմիածնի նախկին գրադարանն է): Այնուհետեւ այդ տեղեկատվական տվյալներով համակարգիչները մտցվելու են միջազգային ցանցի մեջ, ինչը մատենագիտական տեղեկատվության համաշխարհային չափանիշներով վերջին խոսքն է:

Ըստ Շահե արքեպիսկոպոսի հաջորդ ծրագրի, Մատենադարանի բոլոր հայերեն ձեռագրերը նկարահանվելու են միկրոժապավենների վրա (մեր գիտնականներն աշխատում են բնագրերի վրա): Ծրագիրը հնարավորություն է ընձեռում ցուցադրող սարքերի միջոցով աշխատել ժապավենների վրա, նկարահանել այն էջերը, որոնց վրա երկար պիտի աշխատեն: Այս մեթոդն արդեն կիրառվում է Աստվածաշնչի ննական հրատարակության աշխատանքներում:

Մատենադարանի 130-140 աշխատակիցներին Մանուկյան հիմնադրամից ամեն ամիս գումար է տրվում, որի չափը որոշվում է օրվա կացությամբ: Սրբազանն այդ օգնությունը համարում է համեստ, որը սակայն Մատենադարանի աշխատակիցների պետական աշխատավարձից առնվազն 3 անգամ ավել է:

Համակարգիչների մեջ շուտով կներմուծվեն Աստվածաշնչի ննական հրատարակության հետ առնչվող տեղեկությունները: Երուսաղեմում 5 տարի շարունակ Սրբազանն աշխատել է նման ուսումնասիրություն ստեղծելու ուղղությամբ, իսկ վերջին 2 տարում համագործակցում է նաեւ Մատենադարանի երիտասարդ գիտաշխատողների հետ: Մատենադարանը 20 տարի առաջ էր ձեռնարկել այս գործը, եւ հույս կա, որ արքեպիսկոպոսի գլխավորությամբ այն կիրառական կդառնա վերջում (ննական հրատարակության 3 հատորն արդեն լույս է տեսել, առաջինը՝ Հայաստանում, երկրորդը Երուսաղեմի «Չիբենյանց լեռան Հայ աստվածաշնչի կենտրոնում», երրորդը Անթիլիասի Կիլիկիո կաթողիկոսարանի կողմից):

Անհնարկատեւոր հրատարակությունը Մատենադարանի ձեռագրացուցակն, որի 2 հատորն արդեն շարված է համակարգիչով, բաղկացած կլինի 9-10 խոշոր հատորներից (1-ին հատորը լույս է տեսել մոտ

հայտնվում է, որ այն տրամադրվել է Ալեք եւ Մարի Մանուկյան մշակութային հիմնադրամի միջոցներով՝ ու ի հիշատակ հանգուցյալ Մարի Մանուկյանի):

համագործակցաբար այսօր տարի մըն է այստեղ եմ, կը փորձեմ մնալ ու անձամբ հետեւիլ աշխատանքին: ... Ամենամեծ խոչընդոտը, որ պետք չէր ըլլար, մտայնության տարբերությունն է: Սկսյալ տնօրենէն մինչեւ մասնությունն ընդդր աշխատանքի ձեւ մը ունին, որ, թերեւս, մեզի համար շատ անգործնական է. այստեղ ամեն բան ժամանակի տեսակետով չեն ծրագրեր, եւ միշտ գործն ուշացնելու պատճառ մը կայ: Բայց կարծեմ թե կամաց-կամաց այդ մթնոլորտը փոխվելու վրա է:

Իսկ առավելությունները շատ ավելի են, քան թե դժվարությունները, որովհետեւ Մատենադարանին չեն նայիր իբրեւ ցուցասրահ մը, ուր ձեռագիրները ցույց կը տրվին, ուր դուրսի մարդիկ կուգան եւ կը տպավորվին մեր ձեռագիրներեն: Այս բոլոր ներդրումներուն նպատակն է Մատենադարանը դարձնել նախկին իր կոչումին իսկական կրողը, գիտության միջազգային կաճառ մը, ուր ուսումնասիրվին հայ եւ օտար ձեռագրերուն մեջ պահված բոլոր բնագիրները, որոնց հրատարակության եւ ծանոթացման գործը խիստ կենսական է գիտական աշխարհին համար... Ինձի համար անձնապես շատ մեծ եւ կարեւոր բան է, որ մեր մատենագրության խոշոր զանգվածը, որը բարու էր, մեր գիտնականներն սկսած են անոնցմով շահագրգռվիլ եւ յուրաքանչյուրը տրամադրված է նյութ մը մշակելու համար եւ որ գլխավոր ուշադրության առարկան է մեր հայազգի գիտնականներուն: Մեր ձեռագիրներուն մեծագույն զանգվածը կրոնական գրականություն կպրվանդակե. Անդրանն, Աստվածաշունչ, Շարակնոց, Մաշտոց, Նարեկ, ճառեր, և գրական մեկնություններ եւ այլն: Մեր գիտնականները սկսած են այդպիսի բնագիրներու գիտական հրատարակությունը պատրաստել, ինչպես ժամակարգության, Յայսմավուրքի եւ Աստվածաշնչի մեկնություններ: Հետեւաբար, ոչ միայն գործի կազմակերպության ձեւերն է, որ կը փոխվին, այլ նաեւ պարունակությունը: Իմ մը ավելի կը մոտենանք մեր անցյալի իրական արժեքներուն, որ մեր հոգեւոր արժեքներն են...

Պիտի մաղթեմ բարերարներ եւ աշխատողներ գտնել, որպեսզի Մատենադարանի նման մեր համալսարանն ալ ոտքի կանգնեցնեն: Կ'իմանամ, որ շատ դժվար վիճակի մեջ են անոնք, որ ակադեմիայի զանազան ինստիտուտները, որոնք նմանապես շատ դժվար վիճակի մեջ են, անոնք ալ ունենան լույս, ունենան ջերմություն, լավ աշխատավարձ, եւ մեր գիտական հաստատությունները, որոնք պարծանք կը բերեն ամեն հայու, չխափանվին, այլ իրենց գիտական, ուսուցողական, կրթական եւ այլ աշխատանքները շարունակեն մարդավայել կերպով:

Իսկ ընդհանրապես մեր հայրենիքին կը մաղթեմ, որ պատերազմական այս վիճակեն դուրս գա, որպեսզի մեր կյանքը ընդհանրապես բնականոն կյանք դառնա...»:

ՌՈՒԶԱՆ ԽԱՉԱՏՐՅԱՆ

CDC-ի նոր ծրագիրը

ԱՄՆ-ի «Հիվանդությունների վերահսկման ու կանխարգելման կենտրոնի»՝ CDC-ի եւ Հայաստանի ազգային առողջության ինստիտուտի համագործակցությամբ 1992-ից Հայաստանում բացվեց CDC-ի գրասենյակը, որի գործունեությունը ֆինանսավորում է ամերիկյան կառավարության AID Միջազգային զարգացման գործակալությունը: CDC-ն զբաղվում է Հայաստանի բնակչության հասարակական առողջության վիճակի գիտական հետազոտմամբ, արդյունքները հրատարակվում են «Հայաստանի հասարակական առողջության ամսական զեկուցագրում», որը համապատասխան լեզուներով՝ հայերեն, անգլերեն եւ ռուսերեն բաժանվում է Հայաստանում գործող տարբեր մարդասիրական կազմակերպություններին, ԱՊՀ-ի երկրների CDC-ի նմանատիպ գրասենյակներին, ինչպես նաեւ Հայաստանի առողջապահության եւ սոցիալական ապահովության նախարարություններին:

Այժմ CDC-ն աշխատում է «Հայ ընտանիքի վիճակը ձմռան նախաշեմին» հատուկ նախագծի վրա, որի շրջանակներում հանրապետության 28 շրջաններում տարածվում են 80-ից ավել հարց պարունակող հարցաթերթիկներ: ԱՄՆ-ից ժամանել են համաճարակագիտության, սոցիալ-տնտեսական արտակարգ իրավիճակների եւ մանկական սննդի մասնագետներ, որոնք կնմնեն 800 ընտանիք Հայաստանի գրեթե ամբողջ տարածքում: Հետազոտությունների արդյունքների հիման վրա կկազմվի հայ ընտանիքի սոցիալ-տնտեսական եւ առողջական վիճակի օբյեկտիվ պատկերը ձմռան նախաշեմին: Տվյալները կուղարկվեն ամերիկյան կառավարությանը, որը կորոշի ցուցաբերվող օգնության տեսակը եւ չափը ձմռան ընթացքում:

USIS

Համաշխարհայինից բարձր գներ

Հայկական դրամ մտցնելուց երեք շաբաթ անց Հայաստանի ոչ պետական առեւտրական կազմակերպություններում բազմաթիվ ապրանքների գներ արտակարգ բարձրացել են: Թեեւ դրամի սկզբնական փոխարժեքը 3,5 անգամ նվազել է, գները շատ դեպքերում աճել են 5-7 անգամ: Դրա հետեւանքով մեկ լիտր բենզինն արժե 2 դոլլարից ավելի, մեկ կգ կարագը՝ 8, շաքարը՝ 1,5 դոլլար:

Որ հիշյալ փաստերն ուղղակիորեն կապված չեն հայկական դրամի հետ, վկայում է այն հանգամանքը, որ առեւտուրը նշված գներով հաճախ կատարվում է ոչ թե դրամով, այլ ռուսական ռուբլով կամ դոլլարով:

Հայաստանի պաշտոնական անձինք առայժմ լոկ արձանագրում են, թե Հայաստանում շուկան դարձել է «որակապես ուրիշ»:

ՆՏ

Խուլ երեխաների դպրոցը փակման վտանգի տակ

Երեւանի խուլ երեխաների միջնակարգ գիշերօթիկ դպրոցի տնօրինությունն իր վրդովմունքը հայտնեց դրա մատակարարման աշխատանքի ոչ օպերատիվ կազմակերպման առթիվ:

Դպրոցի տնօրեն Թ. Վ. Բարոյանի խոսքերով, դեռեւս նոյեմբերի կեսերին ֆոնդերով նախատեսված վառելափայտ ձեռք բերելու համար դպրոցը Սպանդարյանի շրջանի պետառքանկից կանխիկ վերցրել էր համապատասխան գումար: «Սակայն նոյեմբերի 22-ին ձեռքի տակ ունեցած հին դրամանիշերը ստիպված եղան՝ ... վերահանձնել բանկ այն պատճառով, որ դրանք շուտափույթ կփոխանակվեն, եւ կկարողանանք գործարք կատարել նոր դրամանիշերով:

Բազմիցս բանկ դիմելուց եւ հստակ պատասխան չստանալուց հետո այսօր ստիպված ենք փակել դպրոցն այն դեպքում, երբ արդեն ձեռք են բերված եւ տեղադրված են վառարաններ եւ խողովակներ:

Մի՞թե բանկի ղեկավարությունը, ունենալով կանխիկ դրամը ելք ու մուտք անելու մասին համապատասխան փաստաթղթեր, չի կարող առանց փոխանակման հա... միջոցի միջամտության իմնուրույն լուծել այդ հարցը», ասաց պրն. Բարոյանը:

ՆՏ

Հայաստան

Ծանր վիճակ երկրաշարժի գոտում

Հայաստանի նախագահի մամուլի քարտուղար Արամ Աբրահամյանի հայտարարության համաձայն, սոցիալական վիճակը դարձյալ ծանր է Սպիտակի երկրաշարժի գոտում: Վերականգնման աշխատանքները կարող են հաջողությամբ ավարտվել Լեռնային Ղարաբաղում խաղաղության հաստատման եւ տրանսպորտային ու էներգետիկ հաղորդակցությունների ապաշրջափակման դեպքում: Սակայն շատ բան կախված է նաեւ տեղական իշխանություններից: Արամ Աբրահամյանի կարծիքով, Վանաձորում եւ Սպիտակում սոցիալական լարվածությունն զգալիորեն ավելի բույլ է, քան Գյումրիում, չնայած այն բանին, որ Գյումրիի իշխանությունները հանրապետության ղեկավարությունից անհամեմատ ավելի մեծ օգնություն են ստացել եւ ստանում: Աբրահամյանը հայտնեց, որ ներկայումս Հայաստանի կառավարության եւ «Հայաստան» հիմնադրամի գործունեությունների շնորհիվ Վանաձորում արդեն ջեռուցվում է բնակելի շենքերի 40 տոկոսը եւ սպասվում է, որ եկող շաբաթվանից կջեռուցվի նաեւ բնակելի ֆոնդի ավելի քան երկու երրորդը:

ՆՏ

Հաշմանդամների սոցիալական պաշտպանության ուղղված միջոցառումներ.

Կառավարության լրատվական ծառայությունից հայտնեցին, որ ՀՀ կառավարության 1993 թ. նոյեմբերի 30-ի որոշմամբ, նախատեսվում են մի շարք միջոցառումներ ուղղված հաշմանդամների առողջության վերականգնմանը, նրանց սոցիալական պաշտպանվածությանը:

Հաշմանդամների համար նախատեսվում են արտոնություններ

Որոշմամբ մի շարք արտոնություններ են նախատեսվում հաշմանդամների համար: Մասնավորապես, ՀՀ կառավարությանն առընթեր «Հայավտոտրանս» պետական ձեռնարկությանը հանձնարարված է ապահովել հաշմանդամների տրանսպորտային միջոցների արտահերթ սպասարկումն ու նորոգումը, կապի նախարարությանը՝ տեխնիկական հնարավորության դեպքում 1-ին եւ 2-րդ կարգի հաշմանդամներին արտահերթ ապահովել հեռախոսներով, այդ թվում հատուկ հեռախոսային սարքերով: Ընդ որում, հեռախոսների տեղադրման ծախսերը փոխհատուցվում են համապատասխան տեղական բյուջեների միջոցների հաշվին:

ՀՀ կառավարության 1992 թ. օգոստոսի 20-ի «Հաշմանդամներին փոխադրամիջոցների անվճար հատկացմամբ ժամանակավորապես դադարեցնելու մասին» թիվ 113 որոշմամբ հաշմանդամների տրանսպորտային սպասարկման ծախսերի համար տրվող ամենամսյա դրամական փոխհատուցումը նախատեսված է հանրապետությունում սահմանված նվազագույն աշխատավարձի 1,5 չափով, իսկ հաշմանդամների տրանսպորտային միջոցների նորոգման, վառելանյութի ու պահեստամասերի ձեռքբերման ամենամսյա դրամական փոխհատուցման գումարը սահմանված է, ելնելով նվազագույն աշխատավարձի չափից:

Նախատեսված փոխհատուցման գումարների վճարումը սկսվելու է 1994 թ. հունվարի 1-ից՝ յուրաքանչյուր տարվա այդ ժամանակաշրջանում Հայաստանի Հանրապետությունում սահմանված նվազագույն աշխատավարձի չափով:

ՀՀ ճարտարապետության եւ քաղաքաշինության պետական վարչությանը հանձնարարված է տրանսպորտի, կապի եւ տեղեկատվական գործող միջոցների, ինչպես նաեւ սոցիալական ենթակառուցվածքի մյուս օբյեկտների հարմարեցման վերաբերյալ հաշմանդամների պահանջարկի բավարարման նպատակով 1994 թ. սկսել վերանայել հանրապետության քաղաքների եւ մյուս բնակավայրերի բարեկարգման, շենքերի ու կառույցների շինարարության ու վերակառուցման գործող նորմատիվային փաստաթղթերը հաշվի առնելով հաշմանդամների համար դրանց մատչելիությունը:

ՀՀ կառավարությանն առընթեր ստանդարտացման, չափաբանության եւ սերտիֆիկացման վարչությանը հանձնարարված է մշակել եւ 1994 թ. ներդնել անհատական եւ հասարակական օգտագործման տրանսպորտի, կապի, տեղեկատվական եւ հաշմանդամների համար նախատեսված արդյունաբերական այլ արտադրանքի անհրաժեշտ ստանդարտները:

Կառավարության որոշմամբ ՀՀ կառավարության մարդասիրական օգնության կենտրոնական հանձնաժողովին հանձնարարված է հաշվի առնել հաշմանդամների կարիքները, համապատասխան կազմակերպությունների միջոցով պարբերաբար առաջնահերթ կարգով մարդասիրական օգնության հատկացումներ անել նրանց:

«Ազգ»

Մասնագետի կարծիք

ԻՐԱՎԱՀԱՎԱՍԱՐՈՒԹՅՈՒՆԸ, ԻՆՔՆՈՐՈՇՈՒՄԸ, ԻՆՔՆԱՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹՅՈՒՆԸ ԼՂՀ-Ի ՌԱԶՄԱՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ՀԱՄԱԿԱՐԳԻ ՀԻՄՔՈՒՄ

Մեթոդաբանական ուրվագծեր

Ղարաբաղյան բախման իմաստավորման գործում առավել հետաքրքրական են մասնագետների այն մեթոդաբանական հետազոտությունները, որոնք հիմնավորում են ճգնաժամի միջազգային կարգավորման մեջ Ղարաբաղի հայության ճանաչման և մասնակցության օրինաչափությունը որպես «բախման կողմ» ոչ միայն «դե ֆակտո», այլև «դե յուրե»: Մամուլում արդեն երևացել են և ուշադրության արժանացել Լեռնային Ղարաբաղի կարգավիճակի զարգացումը միջազգային իրավունքի սուբյեկտի մակարդակին հասցնելու պատմաիրավական և փիլիսոփայաիրավական հետազոտությունները (մասնավորապես Հ.Ա. Գևորգյանի հոդվածը «Ազատամարտի» 1992թ. մարտի 17-ի համարում): Դրանք հիմնված են ազգային պետությունների (որոնց թվում է և ԼՂՀ-ն) ԽՍՀՄ-ի բաժանման դինամիկայի ուսումնասիրման վրա:

Ստորև ընթերցողների ուշադրությանը ներկայացվող եզրահանգումները հնարավորություն կտան ղարաբաղյան ճգնաժամին մոտենալ միջազգային բախումնաբանական գիտության և պրակտիկայի արդեն իսկ ձևավորված վերլուծական չափանիշների և կարգավորման ստանդարտների տեսանկյունից:

Նախ, առավել հետաքրքրական՝ կլինի Հայաստանի Հանրապետության, Ադրբեջանական Հանրապետության և Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության կողմից ռազմական բախումների և պատերազմների զոհերի պաշտպանությանն ուղղված 1949 թ. ժնևյան կոնվենցիաների համալիրի պաշտոնական ճանաչման ռազմաքաղաքական հետևանքների հումանիտար-իրավական վերլուծությունը:

Զինված բախումների հումանիտար-իրավական իդենտիֆիկացման սկզբունքներն ու նորմերը թույլ են տալիս Լեռնային Ղարաբաղի ինքնապաշտպանությունը դիտարկել որպես ՄԱԿ-ի կանոնադրությանը համապատասխանող հարկադրական հակազդում (պարտադրված ինքնապաշտպանություն) Ադրբեջանի կողմից Ղարաբաղի ժողովրդի ինքնորոշման կամքի հանդեպ ռազմական ճնշում գործադրելու դեմ:

Ինքնորոշումն իրականացվել է համընդհանուր ճանաչում ստացած միջազգային նորմերին, ինչպես նաև ԽՍՀՄ օրենսդրությանը համապատասխան 1991 թ. միջազգային դիտորդների վերահսկողությամբ ներկայացուցչական իշխանության մարմինների համաժողովրդական ընտրության ճանապարհով:

Թվարկածը թույլ է տալիս որակել ԼՂՀ-ի ինքնորոշված ժողովրդի զինված պայքարն իր անվտանգությունն ապահովելու համար որպես ազգային-ազատագրական զինված պայքար: Տվյալ նույնացումը, որի շնորհիվ ԼՂՀ-ն կարող է ճանաչվել որպես միջազգային իրավունքի սուբյեկտ, կանխորոշում է բախման որակումը որպես «Միջազգային զինված բախում»: Այս դեպքում

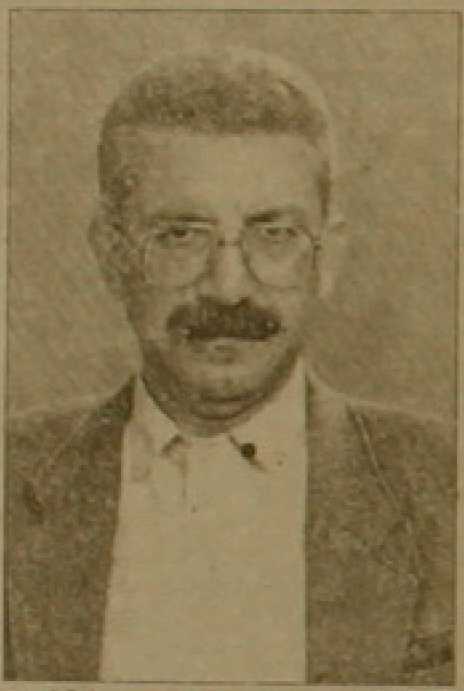

արդեն կարող են գործի դրվել ժնևյան կոնվենցիաների 1977 թ. Լրացուցիչ 1-ին արձանագրության մեխանիզմները:

Ցավոք սրտի պետք է նշել, որ քաղաքական և դիվանագիտական կարգավորման գործընթացների վրա մինչ այսօր էապես ազդում է ժամանակին ղարաբաղյան ճգնաժամի բախումնաբանական վերլուծության մեջ սպրդած մեթոդաբանական սխալը: Ըստ այդ սխալ մոդելի, ղարաբաղյան բախումը շարունակում է մատուցվել որպես «ներքին բախում», մինչդեռ համաշխարհային հանրության կողմից ընդունված հումանիտար-իրավական մոտեցումն ազգային-ազատագրական բնույթի զինված բախումները որակում է որպես «միջազգային բախումներ»:

Ո՞րն է «ներքին» և «միջազգային» բախումների կարգավորման նկատմամբ մոտեցումների տարբերությունը: Նպատակ չունենալով տվյալ բարդ խնդրի ընդարձակ միջառարկայական ընդգրկումը, սահմանափակվենք հետևյալ դասակարգումով: Ժամանակակից բախումնաբանությունը ենթադրում է որպես «ներքին բախումների» հանգուցալուծման համակարգող հիմք ընդունել «տարածքային ամբողջականության» և «չմիջամտելու» սկզբունքները, մինչդեռ «միջազգային բախումների» կարգավորման դեպքում առաջին պլան է մղվում «կողմերի իրավահավասարության» սկզբունքը: Իսկ այնպիսի յուրահատուկ բախումների համար, ինչպիսիք են զինված ազգային-ազատագրական բախումները, կարգավորման համար լրացուցիչ հիմք են ընդունվում «ինքնորոշման» և «ինքնապաշտպանության» սկզբունքները:

Այսպիսով «Ղարաբաղյան միջազգային զինված ազգային-ազատագրական բախման» իրավական որակումը և կարգավորումը կարող են հիմնվել «կողմերի իրավահավասարության», «ինքնորոշման» և «ինքնապաշտպանության» սկզբունքների վրա: Մինչդեռ ղարաբաղյան հակամարտությունը, որպես «ներքին», «ոչ միջազգային» բախում որակելը էապես սահմանափակում է ղարաբաղյան կողմի մասնակցության իրավական, քաղաքական և դիվանագիտական հնարավորությունները: Հիմնահարցի դիտարկման նույնիսկ ամենապարզեցված ընթացքի դեպքում Լեռնային Ղարաբաղին կտրվի լավագույնս «կռվող կողմի» կարգավիճակ: Իսկ եթե կարգավորմանը մասնակցող երրորդ երկրները (օրինակ, ԵԱՀԽ-ի Մինսկի խմբի պետությունները) ելնում են կողմերի ոչ իրավահավասար սուբյեկտ լինելուց, ապա «Լեռնային Ղարաբաղի էթնիկ հայերին» որպես «կռվող կողմ» ընդունելը կարող է ունենալ առնվազն ոչ միանշանակ հետևանքներ: Առաջին հայացքից «ներքին բախումը», կարծես, վերափոխվում է «միջազգայինի»: Սակայն դա դեռ չի նշանակում, որ ԼՂՀ-ն ճանաչվել է որպես «բախման կողմ» հանդիսացող ինքնիշխան պետություն: Նման մոտեցման դեպքում ավելի օրինաչափ է այն կարծիքը, որ Ղարաբաղի հայությունը ճանաչվում է որպես «մարտնչող ապստամբների», ընդ որում, միայն «զինված բախումների իրավունքի» շրջանակներում:

Սակայն միջազգային ճանաչման ոլորտից դուրս են մնում որպես իրավունքի սուբյեկտ հանդես գալու հետևյալ կարևոր փաստարկները: Նախ, ԼՂՀ-ի տարածքում արդեն երկու տարուց ավել է, ինչ պետական, այդ թվում և ռազմական, անընդմեջ իշխանություն են իրականացնում ժողովրդավարական ճանապարհով ընտրված ներկայացուցչական և գործադիր մարմինները: Երկրորդ, միջազգայինի կարգավիճակ ունեցող՝ բնույթով ազգային-ազատագրական զինված բախումը:

Այդ կապակցությամբ չի կարելի բացառել կարգավորման այնպիսի ընթացքը, երբ Ադրբեջանական Հանրապետության դաշնակիցների կողմից կողմնորոշվող ուժային [illegible] հետևանքով «Ղարաբաղի հայերը» կզրկվեն կանոնավոր ինքնապաշտպանությունից: Արդյունքում ԼՂՀ-ն, չստանալով միջազգային ճանաչում, կարող է զրկվել որպես «կռվող կողմ» հանդես գալու հնարավորությունից: Այս պարագայում կարգավորման հնարավորությունները սահմանափակվում են ժնևյան կոնվենցիաների Լրացուցիչ 2-րդ արձանագրության սահմանումների և մեխանիզմների ողջ խմբավորմամբ: Նշված արձանագրության դրույթները վերջին հաշվով նախատեսում են «նախկին մետրոպոլիայի» (տվյալ դեպքում Ադրբեջանի) անհամաչափ ուժային ակտիվությունը նույն երկրի քաղաքացիների հետ իր ներքին փոխհարաբերությունների կարգավորման գործում, այն քաղաքացիների, որոնք զանգվածաբար խախտում են գործող օրենքները՝ իրենց օրինական իշխանությունների և վարչակարգի դեմ խռովություններ կազմակերպելով:

Կարգավորման հարցերով ՄԱԿ-ի միջամտության դեպքում «ներքին բախման» մոդելը, ըստ էության, նույնպիսի ձևով է իրականացվում: Այսպես, Անվտանգության խորհուրդը «ոչ միջազգային (ներքին) զինված բախումներում» մարդու անհատական և կոլեկտիվ իրավունքների մարդասիրական պաշտպանության նպատակով ռազմական միջամտության և ոչ մի որոշում չի կայացրել: Դա կատարվել է միայն այն պետությունների համաձայնությամբ, որոնց տարածքում են այդ «ոչ միջազգային բախումները» ծագել: Իսկ այն մասին, որ ներկա փուլում ղարաբաղյան ճգնաժամի հարցով Անվտանգության խորհուրդը կողմնորոշված է հօգուտ «ներքին բախման» մոդելի, վկայում է վերջին բանաձևերից մեկում «Ադրբեջանական Հանրապետության Ղարաբաղի տարածքի էթնիկ հայեր» ձևակերպման փաստը:

Ի վերջո, ղարաբաղյան հակամարտության նման մեթոդաբանական անհամապատասխանությունը ՄԱԿ-ի իդենտիֆիկացիոն կարգավորիչ նորմերի ամբողջական համակարգի և ժնևյան կոնվենցիաներին զգալիորեն դանդաղեցնում է ԵԱՀԽ-ի հովանու ներքո ծավալված բանակցությունների ԼՂՀ-ի ներգրավումը որպես «զինված բախման» իրավահավասար ճանաչված կողմի:

Աֆղանստանի զինված բախման ընթացքում և կարգավորման գործում քաղաքականապես կանխակալ սխալների դասերը հնարավորություն են տալիս զերծ մնալ բախումների նման անհեռատես և կործանարար ծագումներից, ավելի մեծ աշխարհաքաղաքական տարածքներում դրանց հնարավոր ծավալումից (Մերձավոր և Միջին Արևելք, Ռուսաստան, Արևելյան Եվրոպայի և Կենտրոնական Ասիայի երկրներ):

Գոյություն ունեցող խաղաղարար ռեսուրսի բանական գնահատման փորձը, դրա զարգացման և օգտագործման հնարավորությունները չեն կարող հաշվի չառնել «կողմերի իրավահավասարության» սկզբունքը որպես բախման բոլոր մասնակիցների, այդ թվում և ադրբեջանական կողմի, ազգային և միջազգային անվտանգության շահերի համաձայնեցման համակարգող չափանիշ:

Անդրկովկասում բարդ, բազմամակարդակ իրագործում պահանջող խաղաղարար գործընթացում օգտակար դեր կարող էր խաղալ բոլոր շահագրգիռ կողմերի հետ համաձայնեցված ռազմաքաղաքական միջոցառումների ծրագրի իրականացումը, որը նախատեսում է ԱՀ, ՀՀ և ԼՂՀ-ի կողմից ստորագրված ժնևյան կոնվենցիաների պահանջների կատարումը: «Միջազգային բախումների իրավունքի» ժնևյան համակարգին Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության միանալու մեխանիզմն է վերջինիս ղեկավարության դիմումը Շվեյցարական Կոնֆեդերացիային որպես պահառու (դեպոզիտար) երկրի իշխանություններին, համաձայն որի այդ պետությունը «միակողմանի հայտարարությամբ» պարտավորվում է «կիրառել Կոնվենցիաները և սույն Արձանագրությունը նման բախումների նկատմամբ» (Խոսքը Լրացուցիչ 1-ին արձանագրության 96 հոդվածի, կետ 3-ի մասին է): Նշենք, որ ԼՂՀ-ի իշխանությունների դիմումից հետո (որպես միջազգային զինված բախման կողմ հանդիսացող ժողովրդի ներկայացուցչի), ժնևյան կոնվենցիաների և Լրացուցիչ 1-ին արձանագրության դրույթները հավասար չափով պարտադիր են դառնում բախման բոլոր կողմերի համար:

Դա, ինչպես նաև ՄԱԿ-ի Անվտանգության խորհրդի և Կարմիր խաչի միջազգային կոմիտեի համաձայնեցված փոխգործողությունը ղարաբաղյան պատերազմի «հումանիզացման» փուլում, կարող է կառուցողական հիմք լինել խաղաղության հաստատման համար:

Ղարաբաղի ինքնապաշտպանական բանակի ընտրովի զորամասերի ստեղծման գործում Լեոնիդ Ազգալդյանի զինակիցներից մեկը այն հարցին, թե ինչպիսին կուսակցական էր Լեոնիդը, պատասխանեց. «Նա այս հայկական հողի զավակն էր»:

Խորհրդապաշտական փորձով հաստատում եմ Լեոնիդի դիրքորոշման բանական և հումանիստական անթերիությունը հայ մարդու, հայ պետականության անվտանգության ապահովման գործում:

ՀԱՅԿ ՔՈՉԱՐՅԱՆ
ՀԱՅՔ հետազոտական հաստատության փորձագետ, քաղաքական գիտությունների դոկտոր

Լեոնիդ Ազգալդյանի պայծառ հիշատակին

Հեղինակի խնդրանքով հոնորարի գումարը փոխանցվելու է Արցախյան պատերազմի վետերանների Հայաստանի խորհրդի հաշվին:

Դպրոց

Փող հնչեցնելու փոխարեն՝ գործ անել

Պրն. Քալաշյանը հանրապետության լուսավորության և ընդհանրապես դաստիարակության խնդիրներին բազմիցս հրապարակավ անդրադարձել է. «Գլխատված ծառեր, գլխատված սերունդ» (բաց նամակ լուսնախարար Հ. Ղազարյանին), «1993 կամ հարյուր տարի անց» (գիշերօթիկ դպրոցներում սննդի խնդիրների մասին), ինչպես նաև ձմռան նախապատրաստման աշխատանքների, այդ ուղղությամբ արվածի ու չարվածի մասին: Սույն հոդվածը ևս մանկավարժի ոչ թե հուսահատ նամակ է, այլ սրտի տագնապ, որը լի է ելք փնտրելու փորձերով:

Վերջերս իմ ծանոթ բժիշկը մի խորհրդություն պատմեց: Նավով ձիեր են տեղափոխում: Անասունների կերը ճամփին վերջացած լինում, և մի օր էլ [illegible] է: Ձիերն անհանգիստ շարժումներ են անում, կատաղում, սպառնում խորտակել թե իրենց պահողներին և թե նավը: Այդ մասին հայտնում են նավապետին: Նա էլ կարգադրում է կերակրելու ազդանշա՞ն հնչեցնել:

«Ախր, կեր չկա»: «Կերը պարտադիր չէ, դուք փողհարեք»:

Իրոք, փողի ձայնից ձիերը հանգստանում են:

Արդեն զարմանալի չէ, որ «Ձմեռ» ծրագիրը երևանյան խաղաղի դպրոցների համար չիրականացավ, չնայած լուսավորության պետերի ամենօրյա հավաստիացումներին և փողհարությանը:

Ինչո՞ւ: Չէ՞ որ ինձ ամիս անընդհատ պատրաստվում էինք: Ուրե՞ղ գլացան բարձրագույն իշխանությունները: Չէ՞ որ նրանք դեռ ամռանը վառելափայտը մեծ դժվարությամբ հասցրին Երևան, միլիոններ ծախսելով վառարաններ պատվիրեցին, կաբելային նոր գծեր անցկացրին, քարածխի և տորֆի նոր շերտեր բացեցին և վերջապես, անձեռնմխելի համարվող պահեստային նավթը հանեցին:

Որովհետև այդ կենսական մեծ ծրագրի «մանրուքները», երկրորդական թվացող խնդիրների լուծումը չկազմակերպվեց:

Խոսենք փաստերով:

1. Նախ, պետք էր ամռանից լարված աշխատել:

2. Այդ նպատակով դպրոցների համար ևս պետք է ստեղծեին մի լուրջ հանձնաժողով, որը պետք է ազատվեր իր հիմնական աշխատանքներից և զբաղվեր միայն այդ գործով: Այդ հանձնաժողովը պետք է հրավիրեր դպրոցների բոլոր տնօրեններին կամ ինքը մտներ բոլոր դպրոցները և ճշգրտորեն նշեր, թե որ դպրոցը ինչ հնարավորություններ ունի ձմռանն աշխատելու համար:

3. Հույսը չպետք է դնեին հիմնականում վառարանների վրա: Լավ աշխատանքի դեպքում վառարաններով տաքացվող դպրոցները կկրճատվեին 50-ից 60 տոկոսով, իսկ մնացած վառարանները մյուսներին լրիվ կբավարարեին (5-ի փոխարեն 16-ից 20 վառարան կդրվեր): Հեռու չգնալու համար բերեմ հենց մեր դպրոցի օրինակը: Արդեն երրորդ անգամ հրապարակայնորեն հանդես եմ գալիս և հիշեցնում, որ մենք երեք գիշերօթիկ դպրոցներս, մեկ մանկապարտեզ և մի խանի բազմահարկ բնակելի շենքեր տարիներ շարունակ սնվել ենք Ռելեի գործարանի կաթսայատնից, որն արդեն երկրորդ տարին է չի գործում: Ուրեմն պետք է լուրջ աշխատանքներ տարվեր այդ կաթսայատունն աշխատեցնելու համար (այդ նպատակով դեռ մայիս ամսին եղա լուսավորության փոխնախարար պարոն Սահրադյանի մոտ և խնդրեցի իր միջամտությունը: Մերժեց): Կան էլի դպրոցներ, որոնք ունեն սեփական կաթսայատուն կամ մոտ են որևէ ձեռնարկության կաթսայատանը: Ուրեմն գարնանը և ամռանը այդ մասին պետք էր լուրջ մտածել: Չարվեց:

Մի ուրիշ օրինակ:

Քաղաքի գիշերօթիկ դպրոցներն ունեն երեխաներին նվիրված մի քանի բարերարներ՝ Հայ եկեղեցու Ամերիկայի արևելյան թեմը, Հայ ավետարանական ընկերակցությունը, Երևանի քաղխորհրդի արտաքին առնչությունների բաժնի վարիչ տիկին Գյուլնարա Շահինյանը: Վերջինիս շնորհիվ և արտասահմանյան բարերարների միջոցներով գիշերօթիկ դպրոցներում տեղադրվեցին գազօջախներ իրենց բալոններով, որոնց լիցքավորումն ամիսը երկու անգամ կանխիկ դրամով կատարում է տիկին Շահինյանը և մեզ փրկում այսօրվա ամենամեծ հոգսից՝ էներգետիկ ճգնաժամի բարդություններից: Բացի դրանից նա դեռ գարնանը, մտածելով ձմռան մասին, բոլորիս համար գնել էր նաև արտասահմանյան նավթավառներ (իսկ այսօր նավթը տալիս են այն դպրոցներին, որոնք դեռ նավթի վառարան չունեն, իսկ մենք նավթ չունենք): Ես համոզված եմ, որ վերադասի մի փոքր ակնարկը բավական էր, որ հոգար բոլոր գիշերօթիկների նավթի հարցը ևս: Դրանով օգնած կլինեին ոչ միայն դպրոցներին, այլև կթեթևացնեին կառավարության հոգսը:

Նոյեմբերի վերջերին նախարարը իր հեռուստաելույթում նշեց, որ իրենք խոստացել են նավթ տալ, բայց իրենք նավթի վառարաններ դեռ չունեն: Իսկ ինչո՞ւ չունեն: Չորս ամիս շարունակ գրեթե ամեն օր լրատվական բոլոր միջոցները ժողովրդին այնպես վստահեցնում էին, որ բարերարները նավթ են տալու, ինչո՞ւ նախարարը նոյեմբերին միայն այդ մասին խոսեց: Ի՞նչ է սա, մեղսակցությո՞ւն, թե՞...

Ինչևէ, արդյունքում պարզվեց, որ չնայած բարերարները ձգձգում են խոստացված նավթը, բայց կառավարությունը իր պահեստավորած նավթը հանեց, մի մասն էլ հատկացրեց դպրոցներին, որոնք հիմա էլ նավթ ունեն, բայց վառարան չունեն:

4. Նրանք դեռ գարնանից պետք է իմանային, թե որ դպրոցը պետք է փայտ վառեր, որը ածուխ կամ տորֆ և որը նավթ: Մինչդեռ այդ ամենը արվում էր նոյեմբերի վերջերին: Բերեմ մի անհավատալի փաստ: Դեկտեմբերի սկզբներին փողոցում հանդիպեցի դպրոցի մի տեսուչի: «Այդ ո՞ւր», հարցրի նրան:

«Թիվ 76 և 55 դպրոցներն եմ գնում»: «Ստուգմա՞ն»: Նորից հետաքրքրվեցի ես:

«Ոչ, վառարանների գործով»:

«Ավելացնում ե՞ք», հեգնեցի ես: Ստիպված եղավ բացատրել՝ 76-ը փայտ և վառարան է ստացել: Եվ արդեն մեկ շաբաթից ավել է օգտագործում է: Գնում է ասելու, որ այդ ամենը տա 55 դպրոցին: 55-ը ոչինչ չունի, իսկ 76-ին նավթ են տալու...

Մի՞թե ավելի հեշտ չէր նավթը միանգամից տալ 55-ին: Ամբողջ բարկությունս թափեցի խեղճ տեսուչի վրա, որին, պարզվեց, նման կարգադրություն վերադասն էր տվել: Մի՞թե ժամանակը չէ պարզելու, թե ում մեղքով են այսօր երեխաները սառչում, ում մեղքով են նավթի վառարանները ուշ պատվիրվել, ում մեղքով է վառելափայտը դեկտեմբերի սկզբներին բաժանվել, կենտրոնական ջեռուցումը ուշացվել, վերջապես ով է տապալել «Ձմեռ» ծրագիրը դպրոցում:

Կ. ՔԱԼԱՇՅԱՆ
Թիվ 8 հատուկ գիշերօթիկ դպրոցի տնօրեն

digitised by A.R.A.R.@

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ՀԶՈՐՆԵՐՆ ԱՅԺՄ ՄԱԳԻԼՆԵՐԸ ՍՐՈՒՄ ԵՆ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՀՈՂԻ ՎՐԱ

Նախկին երկու խոշոր բլոկներն իրենց տեղը զիջում են տնտեսական երեք բևեռներին

Ավելի քան 40 տարի միջազգային փոխհարաբերություններում որոշիչ դեր էր խաղում Արևելյան բլոկի (ԽՍՀՄ գլխավորությամբ) և Արևմտյան բլոկի (ԱՄՆ առաջնորդությամբ) միջև սառը պատերազմը։ Սակայն ԽՍՀՄ փլուզումով և սառը պատերազմի ավարտից հետո, միջազգային փոխհարաբերությունների ոլորտում հիմնականում տնտեսական մրցակցությունն է տիրող դարձել։ Նույն մրցակցությունն աստիճանաբար կենտրոնացվում է երեք ասիական, ամերիկյան և եվրոպական բևեռների շուրջ։ Այնպես որ միջազգային-տնտեսական հարաբերությունների գրականության մեջ արդեն ընդունվում է Triade տերմինը, որը կարելի է բացատրել երեք հիմքերով կառույց։

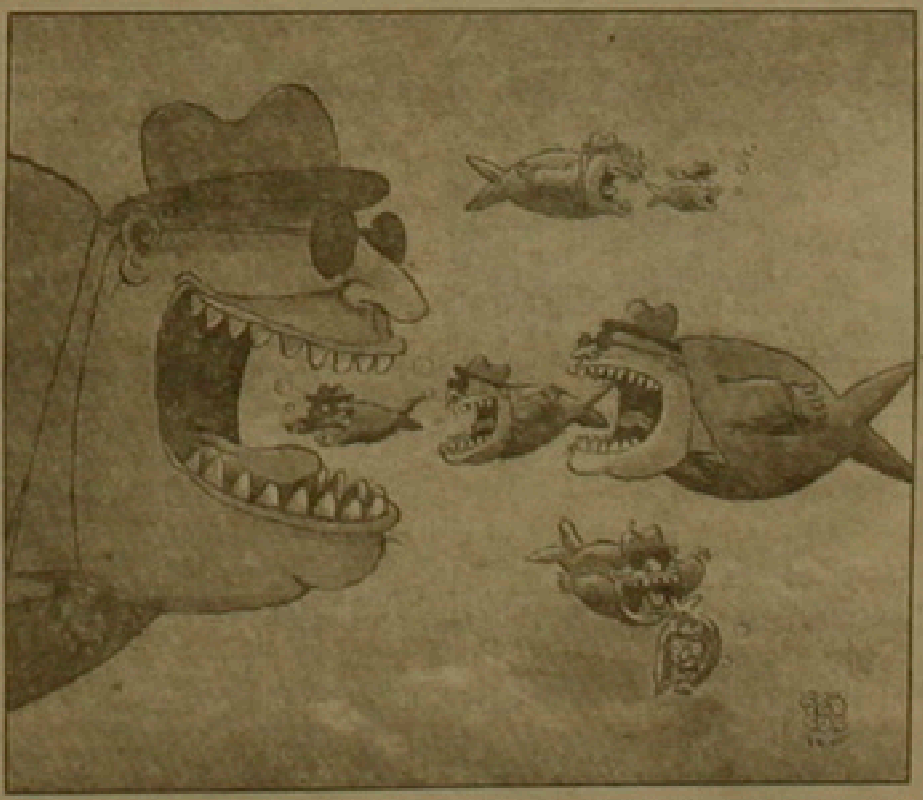

Աշխարհ

Մասնագետներից ոմանք այն կարծիքին են, որ այս տերմինն ընդգրկում է երեք ներքինիցյալ երևույթները, որոնք միահյուսվելով ձևավորում են այսօրվա աշխարհի քաղաքատնտեսությունը։

1. Աշխարհի երեք տնտեսական հզոր կենտրոնները. արդյունաբերական Ասիան (Ճապոնիան և Խաղաղ օվկիանոսի ավազանի արդյունաբերական երկրները, թեև Ճապոնիան դեռևս պաշտոնապես այդ խմբավորումը չի գլխավորում, այսուհանդերձ այդ ուղղությամբ լուրջ ջանքեր է գործադրում), եվրոպական ընկերակցությունը (եվրոպայի ընկերակցություն, որին վերջերս արդեն փոխարինում է եվրոպայի միություն անվանումը) և Հյուսիսային Ամերիկա (NAFTA-ի համաձայնագրի անդամ երկրների մասնակցությամբ. ԱՄՆ, Մեքսիկա և Կանադա)։

Վերը նշված երեք տնտեսական ուժերն այսօր գերիշխում են աշխարհում։

2. Երեք կենտրոններն էլ ընդունում են մի շարք ընդհանուր արժեքներ, հատկապես քաղաքական և տնտեսական ազատականության վերաբերյալ։

3. Առայժմ այդ երեք կենտրոններից և ոչ մեկն իշխող չէ մյուսների վրա։ Ներկա դրությամբ նրանցից յուրաքանչյուրի հզորությունը սանձահարվում է մյուս երկու ուժերի կողմից։

Թեև ստեղծվել է Հյուսիսային Ամերիկայի ազատ փոխանակումների համաձայնագիրը մասնակից երկրների կողմից, սակայն այն իրականացնելու համար դեռևս պետք է հաստատել նաև ԱՄՆ-ի կոնգրեսի կողմից։

1993 թ. նոյեմբերի 17-ին ԱՄՆ-ի կոնգրեսը հաստատեց Հյուսիսամերիկյան ազատ փոխանակությունների համաձայնագիրը, որը հայտնի է NAFTA անունով (North American Free Trade Agreement), այլ կերպ ասած՝ համաձայնագրի կողմնակիցների և հակառակորդների միջև երկար վիճաբանությունից հետո, ի վերջո ԱՄՆ-ի, Կանադայի և Մեքսիկայի միջև ընդհանուր շուկա ստեղծելու ճանապարհը հարթվեց։ Համաձայնագիրն ուժի մեջ կմտնի 1994 թվականից։ Եվ գալիք 15 տարի ընթացքում աստիճանաբար տնտեսական փոխանակությունների ճանապարհի բոլոր արգելքները վերացնելով՝ պայմաններ կստեղծվեն ընդհանուր շուկայի համար։ Լոնդոնում հրատարակվող Իրանի ընդդիմության օրգան «Քեյհան» շաբաթաթերթն իր տնտեսական էջը հատկացրել է այս կարևոր խնդրությանը և «NAFTA. Տնտեսական նոր գերհսկայի ծնունդը» խորագիրը կրող հոդվածում, որը հարց ու պատասխանի ձևով է պատրաստվել, ընթերցողներին ծանոթացնում է NAFTA-ի դերին և նպատակներին։ Հոդվածի վերջում հոդվածագիրն, անդրադառնալով NAFTA-ի նշանակությանն Իրանի և շրջանի վրա, նշում է՝ «NAFTA-ի ստեղծման եվրոպայի միության և ասիական բլոկների առկայությամբ աշխարհի բոլոր երկրներ, անհրաժեշտությունից դրդված, ընդգրկվում են շրջանային տնտեսական համագործակցության տարբեր ձևերի մեջ։ Քանի որ ուժերի փոխհարաբերությունների նոր ձևավորման պայմաններում ոչ մի երկիր չի կարող գոյատևել ազգային շուկայի նեղ շրջանակներում։ Այնուհետև շարունակվում է, որ թեև նոր պայմաններից ելնելով, 1990 թվականից սկսած որոշ չափով ակտիվացել է ECO (տնտեսական համագործակցության կազմակերպություն) ներառելով միջինասիական նորանկախ հանրապետությունները, Աֆղանստանն ու Ադրբեջանը։ Սակայն դեռ շատ հեռու է գործող կազմակերպություն լինելուց, որովհետև կազմակերպության գլխավոր երկու երկրները՝ Թուրքիան և Իրանն անհրաժեշտ ակտիվություն չեն ցուցաբերում։ Թուրքիան եվրոպայի միության մեջ ընդունվելու տենչանքով վայրկյաններ է հաշվում՝ անտեսելով հարևան երկրներին։ Իսկ Իրանի գործունեությունն այդ ուղղությամբ շոշափելի արդյունքներ չի տալիս։ Ստորև հոդվածը ներկայացնում ենք որոշ կրճատումներով։

– Ինչո՞ւ NAFTA-ի ստեղծումը որոշ աղմուկ-աղաղակ բարձրացրեց, ո՞րն է այս նոր երևույթի շարունակությունը։

– NAFTA-ի ստեղծումը խոշոր շրջադարձ է միջազգային տնտեսական փոխհարաբերությունների ոլորտում։ Այս երևույթի նշանակությունը բացատրելու նպատակով ԱՄՆ-ն հույս է տածում, որ կկարողանա իր ապրանքների մրցունակությունը բարձրացնել և ավելի լավ պաշտպանել ներքին շուկան։

2. Երկրորդ համաշխարհային պատերազմից հետո առաջին չորս տասնամյակների ընթացքում ԱՄՆ-ը համաշխարհային մակարդակով ազատ առևտրի սկզբունքների ջերմեռանդ պաշտպան լինելով դեմ էր «շրջանայնացման» քաղաքականությանը։ Այն է Եվրոպայի ընդհանուր շուկայի օրինակին «տնտեսական շրջանային համայնքների»։

Այսօր NAFTA-ի ստեղծումն ԱՄՆ-ի արտաքին առևտրի ոլորտում պետք է հաշվի առնել երեք կարևոր հանգամանքներ։

1. ԱՄՆ-ի թուլ նպատակը՝ տնտեսական սերտ կապեր հաստատելով Մեքսիկայի և Կանադայի հետ, իր արդյունաբերական և առևտրական կարողությունների աճն է, ընդդեմ եվրոպացիների և ասիացիների, որպեսզի մրցակցության մեջ մտնի իր ասիացի ու եվրոպացի օրըստօրե հզորացող ախոյանների հետ։ NAFTA-ն իր մեջ ընդգրկում է 360 մլն. սպառող՝ 6400 մլրդ. դոլլար համախառն արտադրանքով։ ԱՄՆ-ը, հենվելով նման ընդարձակ շուկայի վրա, հնարավորություն է ձեռք բերում ուժի դիրքերից հարաբերակցության մեջ մտնել այնպիսի հզոր ախոյանների հետ, ինչպիսին են Եվրոպայի միությունը և Խաղաղ օվկիանոսի ավազանի արդյունաբերական երկրները։ Չպետք է մոռանալ նաև, որ վերջին տասնամյակների ընթացքում ԱՄՆ-ի արդյունաբերական հզորությունը խիստ նվազել է։ Երկրորդ համաշխարհայինից հետո, առաջին տարիներին, աշխարհի արդյունաբերական արտադրության 60 տոկոսը ԱՄՆ-ին էր պատկանում, այնինչ, այսօր այն ընդամենը 30 տոկոս է կազմում։ Իսկ արդյունաբերական ապրանքների՝ արտահանության տեսանկյունից Գերմանիայից և Ճապոնիայից հետո 3-րդ հորիզոնականն է զբաղեցնում։ NAFTA-ի ստեղծումով 180 աստիճանի շրջադարձի վկայությունն է։ Այս փոփոխության առաջին քայլն արվեց 1988 թ. ԱՄՆ-ի և Կանադայի միջև ազատ փոխանակման գոտու՝ ստեղծմամբ, իսկ 1990 թ. ԱՄՆ-ի նախկին նախագահ Ջորջ Բուշը Ամերիկա մայրցամաքի բոլոր երկրներին կոչ արեց, տնտեսական համայնքներ ստեղծելով,՝ ճանապարհ բացել դեպի մայրցամաքի տնտեսական միասնությունը։ ԱՄՆ-ի հովանավորությունը «շրջանայնացման» քաղաքականության նկատմամբ, անշուշտ, աշխարհում տնտեսական միություններ ստեղծելու հարցում մեծ խթան է։

3. Երրորդ և խիստ կարևոր հանգամանքը, որի վրա պետք է մեծ ուշադրություն դարձնել, այն է, որ NAFTA-ի ստեղծմամբ աշխարհի ամենաարդյունաբերական երկիրը զարգացող մի մեծ երկրի հետ միասին ընդգրկված է մեկ ընդհանուր շուկայում։ Այն, որ ԱՄՆ-ն և Մեքսիկան կարողացել են ազատ փոխանակման շրջան ստեղծելու խնդրում համաձայնության գալ, ապացույց է այն իրողության, որ ավանդական սահմանները «արդյունաբերական» երկրների և «Երրորդ աշխարհի» միջև վերացել են և մենք դեպի նոր դարաշրջան ենք քայլում։ Ինչպես արդեն նշվեց, NAFTA-ի ստեղծումն, ըստ Վաշինգտոնի, առաջին կարևոր քայլն է ամբողջ Ամերիկա մայրցամաքի տնտեսությունը միաձուլելու ճանապարհին։ Չկին նաև շուտով կմիանա այդ բանակցություններին։

– Ինչո՞ւ է արագորեն «տնտեսական շրջանայնացման» կողմնակից երկրների թիվն ավելանում, և օրըստօրե աճում է նաև առևտրական բլոկների թիվը։ Այս հարցը երկու հիմնական պատասխան ունի։

1. Նախ, որ ազգային փակ շուկաների դերը ընդմիշտ պատմության գիրկն է անցել։ Այսօր գործող մեքենան չի կարող արգելափակվել ազգային նեղ սահմաններում։ Այս առումով Եվրոպայի միության օրինակն աշխարհի համար շատ ուսանելի է։ Ֆրանսիացիները, գերմանացիները, իտալացիները և մյուսներն այսօր գիտակցում են, որ յուրաքանչյուրն առանձին ԱՄՆ-ի և Ճապոնիայի հետ մրցակցելու համար չունի անհրաժեշտ հզորությունը։ Ուստի այլ ելք չունեն, քան ընդհանուր շուկայում միավորվելը։ Ցանկացած արդյունաբերական միավոր առավել արդյունավետությամբ է աշխատում, երբ սպասարկում է սպառողական մեծ շուկան։ Ընդհանուր շահերը մեկ ընդհանուր շուկայի շրջանակներում առավել մեծ հնարավորություններ են ստեղծում կապիտալ ներդրումների գիտական հետազոտությունների և կենսամակարդակը բարձրացնելու առումով։ Բացի դրանից, երբ մի քանի երկիր գտնվում են մեկ ընդհանուր շուկայի շրջանակներում, թե նրանցից յուրաքանչյուրի հեղինակությունն է մեծանում և թե համաշխարհային մակարդակով ավելի ամուր դիրքերից կարող են բանակցել մրցակիցների հետ։

2. Տնտեսական, շրջանային միությունների թվի աճի երկրորդ պատճառը միջազգային առևտրական համակարգում տիրող ճգնաժամն է։ Ինչպես հայտնի է, արդեն 7 տարի է, ինչ 111 երկրների մասնակցությամբ GATT-ի (ԳԱԹԹ. Ընդհանուր համաձայնագիր սակագների և առևտրի վերաբերյալ) շրջանակներում լայնածավալ և բարդ բանակցությունները շարունակվում են։ Բանակցությունների նպատակը միջազգային մակարդակով ապրանքների և ծառայությունների ազատ փոխանակման հարցի լուծումն է։ Բանակցությունները բազմաթիվ անգամ փակուղի են մտել, իսկ որոշ երկրներում ազատ առևտրի աստիճանաբար սահմանափակման և հովանավորության քաղաքականության ուժեղացման ու սահմանների փակման կհանգեցնեն։ Այս դեպքում նրանց արտահանությունները լուրջ դժվարությունների առջև կկանգնեն։ Դա է պատճառը, որ յուրաքանչյուր երկիր նման իրավիճակից պաշտպանվելու նպատակով աշխատում է հարևան երկրների հետ միություն կազմելով նախապատրաստվել և դիմագրավել հավանական դժվարությունները։

Արդյոք տնտեսական «շրջանայնացման» քաղաքականությունը խանգարո՞ւմ է միջազգային առևտրի բնագավառում ազատության ձգտմանը, որն իրականացվում է ԳԱԹԹ-ի վերահսկողության տակ։

Ինչպես ասվեց, առևտրական բլոկների ստեղծումը դարավերջի անձնանշանակալից երևույթներից մեկն է։ Ասիայի Հարավարևելյան ազգերի միության անդամ երկրները (Ինդոնեզիա, Մալայզիա, Ֆիլիպիններ, Սինգապուր, Թայլանդ և Բրունեյ) վերջերս որոշել են ստեղծել ասիական մեծ շուկա, որը կկոչվի Ասիական ազատ փոխանակումների համաձայնագիր։ Ամերիկյան չորս (Արգենտինա, Բրազիլիա, Պարագվայ ու Ուրուգվայ) երկրները դեպի ընդհանուր շուկա են քայլում։ Լատինական Ամերիկայում կարելի է նշել նաև (Լատինական Ամերիկայի միացում) կազմակերպությունը, որին անդամակցում են 11 երկիր և մասնակցում Անդի պայմանագրի հինգ երկրներ։ Հարկ է նշել, որ այս ուղղությամբ որոշ քայլեր են կատարվել և կատարվում են նաև Աֆրիկայում, Միջին Արևելքում, Կենտրոնական և Արևելյան Եվրոպայում։

– Արդյոք այս բլոկները չե՞ն հակասում միջազգային ԳԱԹԹ-ի համաձայնագրին։

– Այս կապակցությամբ կարելի է նշել, որ պատմական փորձը ցույց է տալիս, թե շրջանային մակարդակով առևտրի ազատացումը միջազգային մակարդակով ազատացման միջև հակասություն չի ստեղծում։ Օրինակ, Եվրոպայի ընդհանուր շուկան, որը հիմնված է ազատ առևտրի փոխհարաբերությունների հիման վրա, 12 անդամ երկրների միջև իր դռները չի փակել այլ երկրներից ներմուծվող ապրանքների դեմ։ Ինչպես նաև չի ընկել հովանավորության քաղաքականության թակարդը։ Այսուհանդերձ, այս նորաստեղծ բլոկները կծանրանան միջազգային տնտեսական համակարգի վրա։ Ուստի այսօրվա աշխարհի իրականությունն ըմբռնելու համար պետք է մոտիկից ճանաչել դրանց և ծանոթանալ նրանց մեխանիզմին։

– Ընդհանրապես ի՞նչ է նշանակում ազատ փոխանակման գոտի և ինչ օրենքներով է գործում։

– Տնտեսական «շրջանայնացումը» բազմաթիվ ձևեր ունի, որի կարևոր ձևերը համարվում են ազատ փոխանակման գոտի, մաքսային միություն, ընդհանուր շուկա և տնտեսական ու ֆինանսական միություն։

1. Ազատ փոխանակումների գոտի ստեղծելու դեպքում անդամ երկրներն իրենց փոխհարաբերություններում առևտրի ոլորտում պատնեշներ վերացնում է։ Սակայն յուրաքանչյուր երկիր արտաքին աշխարհի երկրների հետ առևտրական փոխհարաբերություններում հաստատելու հարցում այլ քաղաքականություն են վարում։ Օրինակ, NAFTA-ն ազատ փոխանակումների շրջան է։ ԱՄՆ- և Մեքսիկան այդ շրջանում կարող են 9 հազ. անուն ապրանք փոխանակել, որից 4 հազ. 500 տեսակի ապրանքները փոխանակվում են ազատորեն, առանց մաքսային սահման անցնելու Մեքսիկայից ԱՄՆ, և հակառակը։ Իսկ մնացած 4500 տեսակի ապրանքների վրա դրված մաքսային հարկը հետագա 5 տարիների ընթացքում կվերացվի։ Ուստի ԱՄՆ-ն և Մեքսիկան իրենց տնտեսական փոխհարաբերություններում վերացնում են մաքսային սահմանը։ Իսկ արտաքին աշխարհի հետ NAFTA-ի շրջանակներից դուրս, յուրաքանչյուրն իր անկախ քաղաքականությունն է վարում։ Օրինակ՝ Պակիստանից ներմուծվող գործվածքները ԱՄՆ և Մեքսիկա մաքսային տարբեր կարգերով են անցնում։

2. Մաքսային միություն։ Այս դեպքում ոչ միայն միության շրջանակներում վերացվում է մաքսային սահմանները, այլ արտաքին աշխարհի հետ փոխհարաբերություններում նաև մեկ ընդհանուր քաղաքականություն են վարում։ Օրինակ, Եվրոպայի ընդհանուր շուկան իրականում մաքսային միություն է։ Քանի որ, օրինակ, ֆրանսիական գործը Անգլիայի, Գերմանիայի, Իտալիայի և Իսպանիայի մաքսային սահմաններից միևնույն մաքսային օրենքներով է ներս մտնում։

3. Այս մաքսային միության առավել զարգացած տեսակն է։ Ընդհանուր շուկայի անդամ երկրներն աստիճանաբար ներմիությունական առևտրական քաղաքականությունը ձևավորում են ըստ «չորս ազատությունների» սկզբունքի հիման վրա։ Ապրանքների, ծառայությունների, կապիտալի և մարդկանց ազատ տեղափոխություն։

4. Տնտեսական և ֆինանսական միություն։ Սա տնտեսական միասնության ամենակատարյալ ձևն է։ Դրա միակ օրինակը Եվրոպայի միությունն է, որը եթե իրականացվի համաձայն Մաաստրիխտի պայմանագրի, ապա աստիճանաբար անդամ երկրներին կպարտադրվի մեկ ընդհանուր քաղաքականություն արժեզրկման տոկոսի, բյուջեի ծախսերի և այլ բնագավառներում։

Պատրաստեց
ԷՄՄԱ ԲԵԳԻՋԱՆՅԱՆ

digitised by A.R.A.R.@

Տարելից

ՄԱՅՐ ԲԵՄԻ ԱՆՄՈՌԱՆԱԼԻ ՎԱՐՊԵՏԸ

Գուրգեն Գաբրիելյանի 90-ամյակը

Լրացավ 90 տարին մի արվեստագետի, որը մեզանից հեռացել է արվեստի համար միանգամայն երիտասարդ հասակում. ընդամենը 53, բայց հասցրել դառնալ մեր թատրոնի վարպետներից մեկը, ռեժիսոր, մանկավարժ, հայ դասական ավանդների մերօրյա կրողը: Այսօր մեր երիտասարդությունը նրա գերող արվեստին հաղորդվում է կինոնկարներից. «Զանգեզուր» (Արմեն), «Ամրոցի արահետով» (Պաստոր), «Ոսկե ցլիկը» (Նազարյան), միմյանցից շատ տարբեր, խորը, ցայտուն նկարագրեր:

Միջին եւ ավագ սերնդի համար տակավին թարմ է նրա բեմական արարումների հմայքը, ծաղրի եւ ծանրակշիռ հազվագյուտ ջերմ ու զգայուն նկարագիրը: Շուշիում ծնունդ էր, ու բեմական ուղին էր անցել Թիֆլիսում, ապա Երեւան եկել: Մայր բեմի մեծերի հետ էր, բայց, նրանց կողքին հանդես գալով փոքր, դրվագային դերերով՝ անմիջապես ճանաչվեց ու սիրվեց: Ինչպես կարելի էր «Պատվի համար» դիտել եւ անտարբեր ու զվարթ զգացումով չհիշել նրա շամախեցի հանդիսավոր ծառա Վարդանին, եւ կամ «Ֆիգարոյի ամուսնությունից»՝ Դոն Բազիլին, «Բարձունքներում»-ից Վաչեին: Ի՞նչ գաղտնիք էր սա. այս մասին բեմ շատ են խորհրդածել ու գրել, սակայն գաղտնիքն այդպես էլ մնացել է գաղտնիք:

Թերեւս արվեստն իր հոգեկան կառույցով ամենից շատ է հայտածում արվեստագետի մարդկային կերպարը: Գաբրիելյանի հարցում այն տարակույս չի ներում: Բարությունն ու ինչ-որ տաք բան էր հորդում նրանից՝ եւ կյանքում, եւ բեմում:

Կատակերգակներով հարուստ մեր բեմարվեստի մեծերից նա վերցրել էր բնութագրման վառ լեզուն, գույնն արտահայտչականությունը, դիմախաղով, ձեռքերով, կեցվածքով նկարագիր ստեղծելու հնարները, սակայն, որքան դժվար ու զարմանալի, երբեք չհակվեց դեպի գռեհիկ, ծիծաղաշարույց կերպերը: Այստեղ էլ թելադրեց իր արվեստն եւ այնքան ինքնատիպ եղավ, որ սեփական անհատականության հայելով անցկացնելով իր մեծ ու փոքր կերպարները՝ իրենց ավելացրեց հայ կատակերգական դպրոցի ուսմունքին: Գաբրիելյանը ստեղծեց անհաշվելի հակացություններ. կատակերգականն ու երգիծականը, այն որ գաբրիելյանական համարվեց մեր բեմարվեստում: Այդպիսին էին նրա Իսային («Խաթաբալա»), որն իր զարմանքն արտահայտում էր «խոսող» ձեռքերով, Գիժոն («Պեպո»), «Գիժ Մոզին» («Քանդված օջախ»): Տարիներ գալիս ու անցնում էին մեր ժողովրդի ու նրա թատրոնի վրայով, տանում ինչ-որ բան, բայց եւ նորոգում, հավելում բաներ, առանց որի ոչ թատրոնը, ոչ արվեստագետներն կարող են ժամանակակից լինել: Տարիներին ու կյանքին նետված լայն հայացքի շնորհիվ Գաբրիելյանի երանգապնակը եւս ձեռք բերեց նոր խորքեր: Բարի հումորի մեջ թափանցեցին կիզող ծաղրի, սարկազմի տարրեր՝ նոր բովանդակություն հաղորդելով նրա ստեղծագործությանը: Այդպիսին էր Քաչալ Մարտիրոսը Վրթանես Փափազյանի «Ժայռ»-ում, ապա, հետո, խղճից ու մարդկային արժանապատվությունից զուրկ արգահատելի մի արարած: Գաբրիելյանն այստեղ այլեւս նախկին բարեհոգի արվեստագետը չէր, որ հավատով ու լավատեսությամբ էր խորհրդածում մարդկային պակասությունների ու մոլորությունների մասին: Քաչալ Մարտիրոսն նա խաղում էր հավասարին դասական ռեալիզմին, ուր տեղ չուներ բրեխտյան «օտարման» լեզուն, սակայն խաղարկման արդյունքն ամենայն կրքոտությամբ ու դատավորի անողոքությամբ էր մեղադրական կայացնում:

Գաբրիելյանը զարգացած, լայնախոհ արվեստագետ էր, պիեսներ էր թարգմանում, բեմադրում, ինքնուրույն պիեսներ ստեղծում: Նրա «Կրակե օղակում» պիեսը խաղացվում էր շատ թատրոններում, իսկ Թումանյանի «Գիքորի» նրա տարբերակը չէր իջնում մանկապատանեկան թատրոնների բեմերից: Մեծ է Գաբրիելյանի երախտիքը, ինչպես սունդուկյանական ավանդների ստեղծագործական, այնպես եւ մայր թատրոնի ծաղկուն տարիների դերասանական արվեստի ժամանակակից չափանիշների մշակման մեջ: Նա ինքը յուրօրինակ կամուրջ եղավ մեր թատրոնի հիմնադիրների, նրա դասական ավանդների ու երիտասարդ սերնդի միջեւ, ոչ միայն իր դերասանական արվեստով, այլեւ մանկավարժական գործունեությամբ, որ նա ունեցավ թատերական ինստիտուտի հիմնադրումից մինչեւ մահը (1956 թ.):

Շատ եմ ուզում, որ այսօր մարդիկ ճանաչեն Գաբրիելյանին այնպես, ինչպես մենք էինք ճանաչում երեկվա ինստիտուտականներս: Այն տարիներին ուսանողությանը ցնցեց մի բացահայտված գաղտնիք: Գաբրիելյանի ուսանողներից Ս-ն, որ ապրում էր հանրակացարանում, ցածր նիշերի պատճառով զրկվել էր թոշակից: Գանձապահի հետ բանակցելով, ամեն ամիս Գաբրիելյանն իր աշխատավարձից թողնում էր համապատասխան գումար, որը բանին անտեղյակ ուսանողը ստանում էր... Հետո, իհարկե, տարեվերջին գաղտնիքը պարզվեց, բայց ուսանողի համար դժվարն անցել էր...

Այդպիսին եղավ ու մնաց մեր մեջ մայր բեմի անզուգական վարպետներից մեկը, բարության ու մարդկայինի նախաստեղծ մի չիպար:

ՎԱՐՍԻԿ ԳՐԻԳՈՐՅԱՆ

Լուրերի հոսք

Մոսկվայում ձերբակալվել են ղազախստանյան ածխի ղեկավարները

Ռուսաստանի անվտանգության նախարարության աշխատակիցները Մոսկվայում ձերբակալել են «Կարագանդաուգոլ» միավորման գլխավոր տնօրեն Յակով Մամոնտովին եւ նրա տեղակալ Նարիման Տուլեպովին: Ձերբակալվածները վերջերս էին ազատվել պաշտոններից, ընդ որում, պաշտոնազրկության պատճառը չէր նշվում: Հայտնի է դարձել, որ ածխարդյունաբերության նախկին ղեկավարների մոտից առգրավվել են մեծ գումարներ: Ըստ որոշ տեղեկությունների, ձերբակալման պատճառ են դարձել ֆինանսական մեքենայությունները: ՆՏ

Նույնիսկ Թուրքմենստանի բյուջեն է դեֆիցիտով

Թուրքմենստանի էկոնոմիկայի նախարարության մշակած 1994 թ. բյուջեում դեֆիցիտը որոշված է ազգային համախառն արտադրանքի երկու տոկոսի չափով: Ընդ որում, դեֆիցիտի առաջացման միակ պատճառը համարվում է ԱՊՀ գործընկերների կողմից վճարումներ չիրականացնելը, իսկ այդ թիվը կլինի էմիսիայի նվազագույն մակարդակը: Միեւնույն ժամանակ ենթադրվում է, որ թուրքմենական խորհրդարանի նստաշրջանում կքննարկվի նաեւ անդեֆիցիտ բյուջեի տարբերակը: Ըստ տեղական դիտորդների, հիմնական պարտք ունեցողների՝ Ուկրաինայի, Ղազախստանի, Ուզբեկստանի, Ադրբեջանի եւ Վրաստանի տնտեսական իրավիճակը հաջորդ տարի հազիվ թե լավանա, իսկ Ուզբեկստանի եւ Ղազախստանի պահանջը գազի տրանզիտի վարձն ավելացնելու մասին նույնիսկ կարող է հարցականի տակ դնել նրա վաճառքը: ՆՏ

Ս. Շախրայ. Ռուսաստանը պետք է մաքրվի հանցագործներից

Ռուսաստանի փոխվարչապետ Սերգեյ Շախրայը Դոնի Ռոստովի ղեկավարության հետ հանդիպման ժամանակ հայտարարեց, որ ինքը կողմ է Ռուսաստանի հարավային մարզերին մերձսահմանային կարգավիճակ տալու հատուկ անձնագրային վիզային ռեժիմով: «Ռուսաստանը մեծ տուն է, որտեղ բոլոր ժողովուրդների համար էլ տեղը կբավարարի: Սակայն մենք չենք կարող այն վերածել հանցագործների ապաստարանի: Անհրաժեշտ է վերանայել ԱՊՀ երկրների նկատմամբ ռուսական արտաքին քաղաքականությունը: Նրանց հետ հարաբերությունները չեն կարող կառուցվել նույն սկզբունքների վրա, ինչ Արեւմուտքի հետ է: Անդրկովկասում եւ նախկին ԽՍՀՄ մյուս հանրապետություններում ռուսական ռազմական ներկայությունը պետք է պահպանվի: Այս հանրապետությունները դատապարտված են իրար հետ համագործակցելու եւ դեռ կգա նրանց միջեւ ավելի սերտ միության հաստատման ժամանակը, ինչպիսին կարող է լինել կոնֆեդերացիան», հայտարարեց Շախրայը: ՆՏ

Գների բարձրացումը ցեղասպանություն է

Դեկտեմբերի 9-ին Ուկրաինայում ազատ արհմիությունների գործադիր կոմիտեն նամակ հղեց հանրապետության նախագահին եւ խորհրդարանի խոսնակին, որտեղ հայտարարվում է, թե առաջին անհրաժեշտության ապրանքների գների բարձրացումը ծիծաղելիորեն ցածր աշխատավարձի պայմաններում գործադիր կոմիտեի կողմից գնահատվում է որպես սեփական ժողովրդի հանդեպ ցեղասպանության շարունակություն: Նամակում նշվում է, որ ազատ արհմիությունները սկսում են համաուկրաինական գործադուլի նախապատրաստությունը: Գործկոմը կոչ արեց Ուկրաինայի ղեկավարությանը օգտագործել իր վերջին շանսը եւ աշխատավարձի չափը համապատասխանեցնել նոր գներին, ինչպես նաեւ մտցնել արժեզրկումը կանխող ամենամսյա ինդեքսացիայի մեխանիզմ: ՆՏ

Բեյրութում վախճանվեց հանրահայտ գեղանկարիչ Պոլ Կիրակոսյանը

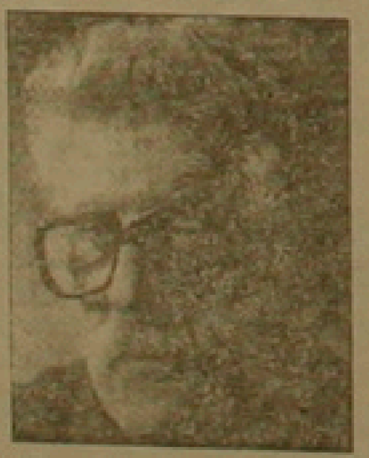

Բեյրութ, Լիբանան: Պոլ Կիրակոսյանը՝ հանրահայտ հայ նկարիչ, նոյեմբերի 19-ին սրտի կաթվածից վախճանվեց:

Կիրակոսյանը ծնվել է Երուսաղեմում 1935 թ. եւ Պաղեստինի 1948 թ. պատերազմի ընթացքում ընտանիքի հետ տեղափոխվել Բեյրութ: Նկարչական կրթությունն ստացել է Երուսաղեմում եւ Իտալիայում:

Միջին Արեւելքի հայտնի ժամանակակից նկարիչներից, որը կերպարվեստում մշակել է իր ուրույն ոճը՝ մանրանկարչության եւ փարավոնական արվեստի գծերի համադրությամբ:

Կիրակոսյանը գույնի եւ կերպի վարպետ էր:

Նրա ստեղծագործությունները հաճախակի ցուցադրվել են Բեյրութում, Միջին Արեւելքում եւ Միացյալ Նահանգներում: 1968 թ. Երեւանի նկարչի տանը ներկայացվել է նրա ցուցահանդեսը: Հայաստանի Ազգային պատկերասրահում եւս ներկայացված են նրա ստեղծագործություններից: Պոլ Կիրակոսյանը բազմաթիվ կոչումների եւ մրցանակների դափնեկիր էր:

Սփյուռք

Գիրք հայերի, արաբների ու քրդերի ընդհանուր թշնամու մասին

Լաթաքիայի (Սիրիա) «Տար էլ Հիվար» հրատարակչությունն արաբերեն լեզվով լույս է ընծայել արաբ գրողների միության Հալեպի մասնաճյուղի նախագահ Նաիմ էլ Յաֆֆի «Ջեմալ փաշա մարդասպանը» գրքույկը, ուր հեղինակն անդրադառնում է թուրք այս գործչի եղեռնական գործունեությանը Սիրիայի եւ Լիբանանի մեջ, ընդհանուր ցեղասպանական քաղաքականության մեջ Ջեմալ փաշայի խաղացած դերին, նրա համագործակցությանը Թալեաթ եւ Էնվեր փաշաների հետ: Գրքում առանձնահատուկ խոսվում է թուրքական կառավարության կողմից հայերի նկատմամբ դարասկզբին իրականացված եղեռնի մասին:

Հրատարակման վերջին գլխում պատմվում է 1921 թվականին Արշավիր Շիրակյանի կողմից Սաիդ Հալիմ փաշայի ահաբեկչության մանրամասները, հիշատակվում թուրք ոճրագործների նկատմամբ իրականացված մյուս ահաբեկչությունները, այդ թվում՝ Ջեմալ փաշայի 1920 թվականի սպանությունը Թիֆլիսի Գանովսկայա փողոցի վրա: «Հայ երիտասարդները որոշեցին սպանել իրենց եւ բարեկամ արաբ ժողովրդի բռնակալ Ջեմալ փաշային: Արտաշես Գեւորգյանն ու Պետրոս Տեր-Պողոսյանը զգետնեցին նրան»:

«Արդյոք հանցա՞նք է մեզ արաբներիս, հայերիս եւ, նույնիսկ, քրդերի համար հավիտենական ատելության եւ թշնամության զգացումներ տածել թուրքերի եւ մասնավորապես Ջեմալի, Թալեաթի եւ Էնվերի նկատմամբ ու միջազգային ատյանների առաջ նրանց դատավարությունը պահանջել: Բոլորս ճանաչել ենք նրանց անիրավությունները, բռնությունները, մենատիրությունն ու չարագործությունը եւ, ուրեմն, մեր հույժ իրավունքն է նրանց հանդեպ մեր զգացմունքն ու տեսակետները արտահայտել, իրենց գործած ոճրագործություններն ու անբարո արարքները ներկայացնել համայն աշխարհին», գրում է Նաիմ էլ Յաֆֆին: Մինչ այս, Սիրիայում հրատարակվել է նաեւ մի գիրք, ուր տեղ են գտել արաբ այն գրողների գեղարվեստական ստեղծագործությունները, որոնցում պատմվում է հայերի ու Հայաստան աշխարհի մասին:

ՀՐԱՅՐ ՋՈՐՅԱՆ
Հալեպ-Երեւան

Բառելանյութ Մտամոտորին

❖ Բնակլիմայական ներկա պայմաններում հարկավոր է հաղթահարել ժամանակավոր կյանքի դժվարությունները:

❖ Առաջ մարդ իր յուղի մեջ էր տապակվում, հիմա՝ իր ջրի մեջ է խաշվում:

❖ Ժողովրդավարություն. Բռնակալության երեսպաշտությունը:

❖ Լճացումից փլուզում, փլուզումից բջջացում, այդպիսով կհասնենք չկայական հարաբերություններին:

❖ Երբ երազը մեր անդրշիրիմյան կյանքի գոյավիճակն է, ուրեմն մահը մեր ամենօրյա քնի երազներից ու մղձավանջներից հյուսված պսակն է:

❖ Արվեստն այն թվացող ավելորդն է, առանց որի մարդ քննադատելու մի պակաս բան կունենար այս աշխարհում:

❖ Երբ մտածում ես, թե դիմացինդ անասուն է, հետը խոսելիս նայիր ոչ թե աչքերին, այլ ականջներին:

❖ Ակռաթափվելու իրավունք ունի միայն այն ակռան, որին տրված է միակն ու անփոխարինելի լինելու պատրանքը:

❖ Երջանիկ կինոաստղի տակ ծնվածների համար լայնորեն բացվում են արվեստի դռները:

❖ Ամեն մեկն ինքն է որոշում իր հզորության սահմանը:

❖ Բարի լինելն ու այդպիսին մնալը սխրագործություն է:

❖ «Տողակ վերցրեք», ասաց վաճառողը եւ ձեռ սվեց իրանակալ:

ՎԱՐՈՒԺԱՆ ՆԱԼԲԱՆԴՅԱՆ

digitised by A.R.A.R.@

Լուրեր Հյուր

Գերմանիայի արտգործնախարարը կայցելի Մոսկվա

Ինչպես հայտնի դարձավ Մոսկվայում ԳՖՀ դեսպանատնից, դեկտեմբերի 17-ին Գերմանիայի արտգործնախարար Կլաուս Քինկելը կժամանի Մոսկվա: Ենթադրվում է, որ Անդրեյ Կոզիրեւի հետ հանդիպումից հետո, Քինկելը կմեկնի Սուզդալ, որտեղ բանակցություններ կանցկացվեն ռուս դիվանագետների հետ: Ավելի ճշգրիտ ծրագիրը հայտնի կդառնա այս շաբաթվա ընթացքում: Պարոն Քինկելի այցը կկրի ոչ պաշտոնական բնույթ:

ՆՏ

Փոխնախագահ Ա. Գորը Բիշքեկում

ԱՄՆ-ի փոխնախագահ Ա. Գորը Կր. Ղրղզստանում ծրագրից դուրս կատարած իր այցը անվանեց «ԱՄՆ-ի վարչակազմի կողմից Նախագահ Ա. Ակաեւի կուրսի եռանդուն պաշտպանության արտահայտություն»: Նա հայտնեց, որ դեկտեմբերի 12-ին, վատ եղանակի պատճառով, իր ինքնաթիռը վայրէջք է կատարել Բիշքեկի օդանավակայանում, եւ ինքը մինչեւ առավոտ զրուցել է Ա. Ակաեւի հետ: Դեկտեմբերի 13-ին փոխնախագահը հանդիպում է ունեցել հանրապետության եւ խորհրդարանի ղեկավարների հետ, մասնակցել ազգային համալսարանում կրգըզ-ամերիկյան ֆակուլտետի բացմանը: Ա. Գորը եւ Ա. Ակաեւը ստորագրել են արձանագրություն «Կապիտալ ներդրումների խրախուսման եւ փոխադարձ պաշտպանության մասին» կրգըզ-ամերիկյան պայմանագրի նախապատրաստման մասին, ինչպես նաեւ երկու երկրների կառավարությունների համաձայնագիր «Ագրոբիզնեսի եւ գյուղական զարգացման համատեղ հանձնաժողով հիմնելու մասին»: Նույն օրը ԱՄՆ-ի փոխնախագահը մեկնեց Ալմա Աթա:

ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ-ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ

Էստոնիայի նախագահը Մերձավոր Արեւելքում

Էստոնիայի նախագահ Լեննարտ Մերին մեկնաբանեց դեկտեմբերի 2-ից 8-ը Քուվեյթ, Հորդանան եւ Թուրքիա կատարած իր այցի արդյունքները: Նախագահը նշեց Քուվեյթի եւ Հորդանանի հետ կապեր հաստատելու տնտեսական եւ քաղաքական կարեւորությունը: Ավելի մանրամասն անդրադառնալով Թուրքիա կատարած այցին եւ նրա նախագահի հետ հանդիպմանը, Մերին բացահայտեց, որ Թուրքիան լինելով Ուկրաինայի հարեւան, շահագրգռված է Ռուսաստանի արտաքին քաղաքականության նույն խնդիրներով, ինչ որ Էստոնիան: Էստոնիայի նախագահի խոսքերով, Սուլեյման Դեմիրելի հետ հանդիպման ժամանակ քննարկվել է նաեւ մարդու իրավունքների խնդիրը: Ինչպես հայտնեց Լեննարտ Մերին, Թուրքիան անտարբեր չէ նրան, որ որոշ շրջանակներ ցանկանում են ազգային փոքրամասնությունների խնդիրները լուծել «ժիրինովսկու ձեւով»:

ՆՏ

Հրթիռային տեխնոլոգիայի մատակարարումը վերանայվում է

Մոսկվայում դեպ գործակալության հաղորդման համաձայն «Գլավկոսմոսի» ղեկավար Ա. Դունաեւը հայտարարել է, որ Ռուսաստանը վերանայել է Հնդկաստանին հրթիռային տեխնոլոգիայի մատակարարման պայմանագրի պայմանները: Նորացված պայմանագիրը Ռուսաստանի թույլ կտա շարունակել Դելիի կրիոգենային երկու շարժիչների մատակարարումը: Ա. Դունաեւի կարծիքով, պայմանների վերանայումը երրորդ երկրներին հրթիռային տեխնոլոգիայի մատակարարումների վերաբերյալ ԱՄՆ-ի հետ սեպտեմբերին ձեռք բերված համաձայնության հետեւանքն է: «Մեր հնդիկ գործընկերների հետ երկարաքաշ բանակցություններից հետո հրթիռային տեխնոլոգիայի առաքումների ճանապարհին ծագած տարաձայնությունները հաջողությամբ հաղթահարվեցին», նշեց Ա. Դունաեւը:

ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ-ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ

ՕԼԻՄՊԻԱԴԱ-96-Ի ՄՐՑԱՎԱՅՐԻ ՔՎԵԱՐԿՈՒԹՅՈՒՆԸ՝ ՍԱԼՈՆԻԿՈՒՄ

ՖԻԴԵ-ն դեմ է քվեարկում Կասպարովին եւ Շորթին

Բրազիլիա եւ Արգենտինա կատարած ուղեւորությունից վերադարձավ Հայաստանի շախմատային ֆեդերացիայի պատասխանատու քարտուղար, «Շախմատային Հայաստան» հանդեսի գլխավոր խմբագիր Գագիկ Հովհաննիսյանը: «Ազգը» պարբերաբար զետեղում էր Գ. Հովհաննիսյանի հաղորդումները Կուրիտիբա քաղաքում անցկացված ՖԻԴԵ-ի 64-րդ կոնգրեսից: Այսօր տպագրում ենք կոնգրեսի եզրափակիչ նիստի մասին պատմող նյութը եւ Բուենոս Այրեսում Արգենտինայի շախմատային ֆեդերացիայի հետ Հայաստանի պատվիրակի կնքած համաձայնագրի մասին տեղեկատվությունը:

Գլխավոր ասամբլեան իր եզրափակիչ նիստում անդրադարձավ Օլիմպիադա-96-ի անցկացման հարցին: Որպես կոնգրեսի պաշտոնական փաստաթուղթ, պատգամավորներին բաժանվեց Հայաստանի Հանրապետության վարչապետ Հրանտ Բագրատյանի ուղերձը: Պրեզիդենտ Կամպոմանեսն իր ելույթում բարձր գնահատեց Հայաստանի իշխանությունների եւ շախմատային ֆեդերացիայի նախաձեռնությունը: Մեր երկրի առաջարկը պաշտպանած պատգամավորներից կրկին կուզեի առանձնացնել չեխ գրոսմայստեր Լյուբոշ Պախմանին, որն իր ելույթում ի զարմանս եւ հուրախություն ինձ, ցուցադրեց Հայաստանի դժվարին պատմության հրաշալի իմացություն: Կամպոմանեսը հայտնեց, որ հանձնաժողովներում նախապատվություն են ստացել Հայաստանի եւ Կատարի թեկնածությունները: Կրկին հիշեցնեմ, որ Կատարը քաղաքական նկատառումներով այսօր չի ընդունվում բոլոր երկրների ներկայացուցիչների մուտքն իր երկիր: Ինչպես եւ սպասվում էր, Կամպոմանեսի դրդմամբ ընդունվեց Կենտրոնական կոմիտեի առաջարկը՝ հարցի վերջնական որոշումը հետաձգել մինչեւ 1994 թ. Սալոնիկի կոնգրեսը, երբ քաղաքական իրավիճակը կհստակվեն, եւ կարող են արվել այլ առաջարկներ եւս: Սա նշանակում է, որ դռները չեն փակվում նաեւ մյուս ֆեդերացիաների առջեւ: Հայաստանը եւս առաջիկա մեկ տարվա ընթացքում կարող է շատ բան անել իր հնարավորությունները մեծացնելու համար: Իսկ առաջին քայլն արդեն արվել է, եւ շախմատային հասարակայնությունը մեր երկիրը դիտում է որպես երկու գլխավոր հավակնորդներից մեկը: Քվեարկության դրվեց Կասպարովին եւ Շորթին, ՖԻԴԵ-ի ռեյտինգ-ցուցակ անհապաղ վերադարձնելու առաջարկը: Սա շատ կարեւոր է ոչ միայն չեմպիոնի եւ հավակնորդի, այլեւ առաջատար մյուս գրոսմայստերների համար, հակառակ դեպքում անհնար է կազմակերպել շատ բարձր կարգի մրցաշարեր: Ցավոք, գործի դրվեց քվեարկության հանրահայտ մեխանիզմը, եւ առաջարկը չանցավ (19 կողմ, 56 դեմ, 6 ձեռնպահ): Կողմ քվեարկեց ամբողջ շախմատային ընտրանին. ԱՄՆ, Ռուսաստան, Հայաստան, Անգլիա, Գերմանիա, Իտալիա, Ավստրիա, Շվեյցարիա, Շոտլանդիա, Իսլանդիա, Ֆինլանդիա, Հունգարիա, Լեհաստան, Բուլղարիա, Վրաստան, ինչպես նաեւ Նոր Զելանդիա, Լիխտենշտեյն, Բրիտանական Վիրջինիա, Բերմուտներ: Բայց մեծամասնություն կազմեցին Ասիայի, Աֆրիկայի, Լատինական Ամերիկայի երկրները, որոնք շահագրգռված չեն մեծ շախմատով եւ հիմնականում կրկնում են պրեզիդենտի քայլերը: Հետաքրքիր է, որ ինքը Կամպոմանեսը, ինչպես եւ իր համախոհներից շատերը, դեմ քվեարկեց երկու անգամ. նախ Ֆիլիպինների, ապա Չինաստանի անունից, որի ձայնը սացել էր ինքը: Ռուսաստանի պատվիրակ Ե. Բեբչուկը, որի սուր հակամարտությունը ՖԻԴԵ-ի ղեկավարման հետ շարունակվեց մինչեւ կոնգրեսի վերջը, հեռախոսով կապվեց իր երկրի առաջատար շախմատիստների, այդ թվում Կարպովի հետ եւ ապա իր ֆեդերացիայի անունից ՖԻԴԵ-ի այս որոշումը որակեց որպես գրոսմայստերների շահերը ոտնահարող: Ռուսաստանի ներկայացուցիչը կանխագուշակեց, որ արդեն մի քանի շաբաթ հետո, երբ ուժեղագույն շախմատիստներն, անտեսելով ՖԻԴԵ-ի որոշումը, խաղատախտակի առջեւ կնստեն Կասպարովի հետ, ՖԻԴԵ-ն մեծ զիջումներ կանի:

Եւ վերջին փոքրիկ, բայց հաճելի նորությունը: Սալոնիկում 1994-ին կայանալիք օլիմպիադայի կազմկոմիտեի անունից Հունաստանի շախմատային ֆեդերացիայի պրեզիդենտ Մակրոպուլոսը համաձայնեց Հայաստանի շախմատային ֆեդերացիայի առաջարկին՝ մրցավարական հանձնաժողովում ընդգրկել երեւանցի երկու միջազգային մրցավարների՝ Ալբերտ Խաչատրյանին եւ Ռաֆիկ Ղուկասյանին:

Կոնգրեսի ավարտից հետո հնարավորություն ստեղծվեց մի քանի օր անցկացնել նախ Սան Պաուլոյում, իսկ ապա Բուենոս Այրեսում: Բրազիլիայի եւ Արգենտինայի հայ համայնքների առօրյային ծանոթանալուց բացի հնարավոր եղավ մանրամասն ծանոթանալ Սան Պաուլոյի շախմատային ակումբի աշխատանքներին, իսկ ամենաարդյունավետը Արգենտինայի շախմատային ֆեդերացիայի ղեկավարության հետ անցկացված բանակցություններն էին, որոնց ավարտին Բուենոս Այրեսում Հայաստանի դեսպանատանը հանդիսավոր պայմաններում, երկու կողմերի բարձրաստիճան դիվանագիտական պաշտոնյաների ու լրագրողների ներկայությամբ կնքեցինք համաձայնագիր Հայաստանի եւ Արգենտինայի շախմատային ֆեդերացիաների միջեւ:

Համաձայնագրով նախատեսվում է, մասնավորապես, շախմատիստների, մարզիչների, կազմակերպիչների, ինչպես նաեւ տեղեկատվության լայն փոխանակում: Պայմանավորվածություն ձեռք բերվեց 2 երկրների հավաքականների ամենամյա մրցախաղերի անցկացման մասին: Նման առաջին մրցախաղը կանցկացվի 1994 թ. մայիսին Բուենոս Այրեսում: Հիշեցնեմ, որ դեռ ավելի վաղ ձեռք բերված համաձայնության, արգենտինյան մենամարտից առաջ Հայաստանի հավաքականը Կալիֆոռնիայում կհանդիպի աշխարհի չեմպիոն ԱՄՆ-ի շախմատիստների հետ:

Հարավամերիկյան ուղեւորությունը շատ բեղմնավոր էր: Բայց այժմ մեր շախմատիստներն ու կազմակերպիչներն ավելի մեծ անելիքներ ունեն եւ առաջիկա մրցախաղերին նախապատրաստվելու, եւ օլիմպիադա-96-ի անցկացման իրավունքի համար պայքարելու առումով: ■

Աշխարհի գավաթ-94

Ներկայացնում ենք մասնակիցներին

ԻՌԼԱՆԴԻԱ

Տարածությունը՝ 68891 քառ. կմ
Բնակչությունը՝ 3540000
Մայրաքաղաքը՝ Դուբլին
Ֆեդերացիան հիմնադրվել է 1921 թ.
Միջազգային ֆեդերացիայի անդամ է 1923 թ.
Ֆուտբոլով զբաղվում է 80500 մարդ:
Ակումբների թիվը՝ 2367
Աշխարհի առաջնություններին մասնակցել է մեկ անգամ (1990 թ., Իտալիա, 5 խաղ, 0 հաղթանակ, 4 ոչ-ոքի, 1 պարտություն, գնդակները՝ 2-3), մեծ է քառորդ եզրափակիչ եւ 0-1 հաշվով պարտվել Իտալիայի հավաքականին:

Աշխարհի 15-րդ առաջնության ընտրական փուլում ընդգրկված էր եվրոպական 3-րդ խմբում, որտեղ մրցակիցներն էին Իսպանիայի, Դանիայի, Լատվիայի, Լիտվայի, Ալբանիայի եւ Հյուսիսային Իռլանդիայի հավաքականները: Արձանագրել է հետեւյալ արդյունքները.

Իռլանդիա-Ալբանիա	2:0, 2:1
Իռլանդիա-Լիտվա	2:0, 1:0
Իռլանդիա-Լատվիա	4:0, 2:0
Իռլանդիա-Իսպանիա	1:3, 0:0

Եվրոպական 3-րդ ընտրական խմբի ամփոփիչ աղյուսակը

	Մ	Խ	Հ	Ո	Պ	Գ
1. Իսպանիա	19	12	8	3	0	27-4
2. Իռլանդիա	18	12	7	4	1	19-6
3. Դանիա	18	12	7	4	1	15-2
4. Հյ. Իռլանդիա	13	12	5	3	4	14-16
5. Լիտվա	7	12	2	3	7	8-21
6. Լատվիա	5	12	0	5	7	4-21
7. Ալբանիա	4	12	1	2	9	6-26

Հավաքականի ավագ մարզիչը, ինչպես եւ Իտալիայի աշխարհի առաջնության ժամանակ Ջեկ Չարլտոնն է (Անգլիա):

Հավաքականի կազմը.

դարպասապահներ՝
Բոններ, Փեյթըն

պաշտպաններ՝
Իրվին, Մակգրեթ, Քարնագան, Ֆելան, Մորիս, Մակլաֆին, Մորան

կիսապաշտպաններ՝
Շերիդան, Ուելան, Շիդի, Մակգոլդրիկ, Քին, Թաունսենդ, Հոքըն

հարձակվողներ՝
Սթաունթոն, Քուինն, Օլդրիջ, Կասկարինո

Կասպարովն առանց կնոջ եւ ՖԻԴԵ-ի ռեյտինգի

Շախմատի միջազգային ֆեդերացիան (ՖԻԴԵ) հրապարակել է տղամարդկանց եւ կանանց հերթական ռեյտինգ ցուցակները: Տղամարդկանց ցուցակում բացակայում են պրոֆեսիոնալ շախմատիստների աշխարհի չեմպիոն Գարրի Կասպարովը եւ Նայջլ Շորթը: Ինչպես եւ ենթադրվում էր, այն գլխավորում է ՖԻԴԵ-ի վարկածով կրկին աշխարհի չեմպիոնի կոչումը վերադարձրած Անատոլի Կարպովը: Երկրորդ տեղում է հնդիկ Վիշվանաթան Անանդը, երրորդ դիրքը զբաղեցնում է Վասիլի Իվանչուկը (Ուկրաինա), չորրորդ տեղում է Վլադիմիր Կրամնիկը (Ռուսաստան): Ուժեղագույն տասնյակում են նաեւ Շիրովը (Լատվիա), Կամսկին (ԱՄՆ), Սալովը (Իսպանիա), Բարեեւը (Ռուսաստան), Գելֆանդը (Բելառուս), Եվսեեւը (Ռուսաստան):

Կանանց ցուցակում, որտեղ էլ զարմանալի բան, աշխարհի չեմպիոնուհի չինուհի Սե Ցզյունը զբաղեցնում է ընդամենը չորրորդ դիրքը: Առաջին երկու տեղերը գրավում են համապատասխանաբար Հուդիթ եւ Ժուժա Պոլգար քույրերը (Հունգարիա): Երրորդ տեղում է աշխարհի նախկին չեմպիոնուհի Մայա Չիբուրդանիձեն (Վրաստան):

Որոշ աղբյուրների համաձայն Գարրի Կասպարովի կինը՝ Մարինա Ստեպանովան որոշել է բաժանվել աշխարհի չեմպիոնից: Նա Կասպարովից ունեցած իր աղջկա հետ ապրում էր Ֆինլանդիայում: Աշխարհի չեմպիոնը հազվադեպ էր լինում ընտանիքում:

Որպես փոխհատուցում իր ոչ լիարժեք ամուսնական կյանքի, Կասպարովի կինն աշխարհի չեմպիոնից պահանջում է վերջին 5 տարիների եկամուտի ուղիղ 50 տոկոսը: ■

Պետեր Կորդան անակնկալի հեղինակ

Մյունխենում ավարտվեց աշխարհի 16 ուժեղագույն թենիսիստների մասնակցությամբ խոշորագույն մրցաշարը, որի մրցանակային հիմնադրամը 6 միլիոն դոլլար էր: Դա «Մեծ սաղավարտի» ծրագրի մեջ մտնող Ֆրանսիայի, Ավստրալիայի, ԱՄՆ-ի բաց առաջնությունների եւ Ուիմբլդոնի մրցաշարի ընտրյալների մրցույթ է: Առաջին տեղը գրավեց չեխ Պետեր Կորդան, որը եզրափակիչում հաղթեց աշխարհի երկրորդ թենիսիստին, գերմանացի Միխայել Շտիխին: Կորդան, որը ընդհանուր դասակարգմամբ 12-րդ թենիսիստն է աշխարհում, մինչ այդ կիսաեզրափակիչում առավելություն էր հասել նաեւ թիվ մեկ թենիսիստ ամերիկացի Փիթ Սամփրասի նկատմամբ: ■

«Սան Պաուլոն» գավաթակիր

Ինչպես ամեն տարի, այս անգամ էլ տարեվերջին Ճապոնիայում խաղարկվեց ֆուտբոլի միջմայրցամաքային գավաթը, որի փնտրում են եվրոպայի եւ Լատինական Ամերիկայի ուժեղագույն ակումբային թիմերը: Քանի որ Մարսելի «Օլիմպիկը», որը դարձել էր եվրոպական երկրների չեմպիոնների գավաթակիր, զրկվել է պաշտոնական մրցաշարերից, ապա նրա փոխարեն միջմայրցամաքային գավաթը Լատինական Ամերիկայի չեմպիոն «Սան Պաուլո» թիմի հետ վիճարկելու իրավունքը ձեռք բերեց Իտալիայի «Միլանը»: Ինչպես եւ ենթադրվում էր, խաղն անցավ բացառիկ անզիջում պայքարում եւ ավարտվեց բրազիլացիների հաղթանակով 3-2 հաշվով, որոնք էլ երկրորդ տարին անընդմեջ նվաճեցին պատվավոր գավաթը: ■

Բաժինը վարում է ՍԱՐԳԻՍ ԲԱՂԴԱՍԱՐՅԱՆԸ

«Հացի մենաշնորհ» եւ էներգետիկ ճգնաժամ

Ռուսաստանում ընտրություններն ավարտվեցին։ Փաստորեն Ելցինն ամեն ինչ արեց, որպեսզի շուտով իշխանության գլուխ գա օրը կանցնէր Ժիրինովսկին, նրա համար ստեղծելով կատարյալ սահմանադրություն։ Գերմանիան գարեջրի երկիր է, Ռուսաստանը՝ օղու։ Տարբերությունն այն է, որ Ժիրինովսկու կուսակցությունը ղեկավարած է հայտարարում ոչ թե հարեւան ժողովուրդներին, այլ նախկին ԽՍՀՄ ոչ ռուս ազգություններին։

Բայց արդեն իսկ Ռուսաստանն ընթանում է Ժիրինովսկու ծրագրով, այն է՝ տնտեսապես ծնկի բերել անկախացած հանրապետությունները։ Նախ, տարեցտարի նվազեցնելով նավթի հանույթը, արհեստականորեն ստեղծվեց էներգետիկ ճգնաժամ, եւ երկու-երեք տարում ոչնչացվեցին այդ հանրապետությունների տնտեսությունները, որոնք տնտեսական որեւէ կապ չունեին արտաքին աշխարհի հետ։ Անգամ սեփական վառելիք ունեցող (միայն շրջափակման մեջ չգտնվող) Ադրբեջանն ու Ղազախստանը տուժեցին, վերջինիս պարագա բերքը մնաց չհավաքված, իսկ Ռուսաստանը հայտարարեց, որ այլեւս հաց գնելու կարիք չի ունենա։ Ուկրաինան, որ կարող էր ատոմային էներգիայի կենտրոն դառնալ, վառելիք չստանալով՝ կանգնած է սովի շեմին։ Դե գնա ու ապացուցիր, որ էներգետիկ ճգնաժամը մտածված ու արհեստական չէ՛ր։ Սա էլ, սա՛ էլ հիշեցնում է Լենինի հանճարեղ «հացի մենաշնորհը», որի օգնությամբ նա ծնկի բերեց Ռուսաստանի առաջավոր գյուղացիներին։

Այս քաղաքականության բնական առանձնահատկությունն է, որ ամեն կերպ խրախուսվում է հանրապետությունների արտաքին տնտեսական կապերին, եւ ով չի ենթարկվում, պատժվում է չարաչար։

ԶՈՐԱՅՐ ԽԱԼԱՓՅԱՆ

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹՅՈՒՆ

Ամենացածր գներով առաջարկվում են կոշտ տուփերով RICHMAN, MALIMBO, DUNSTON բարձորակ ամերիկյան ծխախոտների մեծածախ խանաքներ

Հեռ. 52-27-55

Օգնություն

ԱՄԵՐԻԿՅԱՆ ՆԱՎԹԸ ԿԲԵՐՎԻ ՄՈՏ ՕՐԵՐՍ

«Հայաստանին հատկացվող ձմեռային օգնության ծրագիրը կատարվում է բավականին, սակայն նախատեսվածից փոքր-ինչ դանդաղ։ Բայց մենք ջանում ենք ամեն ինչ անել այն արագացնելու համար, ասաց Հայաստանում ԱՄՆ-ի դեսպանության մամուլի կցորդ Դեյվիդ Միֆկինը։ Մոտ օրերս Հայաստան կգա սպասվող երեք ինքնաթիռներից առաջինը, բերելով ԱՄՆ-ի գնած կերոսինային տաքացուցիչներ։ Ուշացումը պայմանավորված է այդ սարքերը բերած ռուսական ինքնաթիռի Հարավային Կորեայում վայրէջքի թույլտվություն ստանալու անհրաժեշտության հետ, որտեղ դրանք գնվել են։ Ինչ վերաբերում է կերոսինին, որի առաջին քանակությունը գնվել է Ճապոնիայի փողով, իսկ փոխադրավարձը վճարել է ԱՄՆ-ը, այն արդեն գտնվում է ճանապարհին եւ շուտով կհասցվի Բաթում։ Մոտավորապես դեկտեմբերի 21-ին հանրապետություն մուտք կգործի 5600 տոննա կերոսին»։

Հիշեցնենք, որ այդ օգնության նպատակով ԱՄՆ-ը Հայաստանին հատկացրել է 15 միլիոն, իսկ Ճապոնիան՝ մեկ միլիոն դոլար։

Ինչպես հայտնեցին Հայաստանում ԱՄՆ-ի դեսպանատանը, Ամերիկյան ընդամենը գնել է 56 հազար կերոսինային տաքացուցիչ։ Ներկայումս նաեւ բանակցություններ են վարվում հայկական տաքացուցիչների գնման շուրջ։ Դեյվիդ Միֆկինի խոսքերով, եթե ձեռքբերված քանակությունն անբավարար լինի, ամերիկյան կողմը պատրաստ է լրացուցիչ կարգով գնել եւս 20–40 հազար այդպիսի սարք։

Սպասվում է նաեւ Ռուսաստանում եւ ԱՄՆ-ում գնված կերոսինի առաքումը։

Ինչպես ասացին դեսպանատանը, այդ կերոսինը նախատեսված չէ վաճառքի համար։ Տաքացուցիչների նման, այն կտրոններով կբաշխեն Հայաստանի կառավարության սահմանած բնակչության խմբերին։

Բաշխման վերահսկողությունը կիրականացվի ինչպես կտրոնային համակարգի միջոցով, այնպես էլ ամերիկյան կողմից, որի համար ստեղծված է 200 մարդուց բաղկացած դիտորդների հատուկ խումբ։ Բաշխման ընթացքում նրանք կգտնվեն յուրաքանչյուր բաշխիչ տեղամասում եւ կվերահսկեն ինչպես տաքացուցիչների, այնպես էլ կերոսինի հանձնումը, ներառյալ տարողությունների մեջ դրա լցման բոլոր փուլերը։ ՆՏ

Տարադրամների նոր փոխարժեքներ

1993 թ. դեկտեմբերի 13-ից ՀՀ կենտրոնական բանկը սահմանում է օտարերկրյա տարադրամների հետեւյալ հաշվարկային փոխարժեքները հայկական ռուբլու նկատմամբ (մեկ դրամը 200 ռուբլի հաշվարկով)

1 ամերիկյան դոլար	4450.00
1 ռուսական ռուբլի	3.50
1 անգլ. ֆունտ ստեռլինգ	6367.10
1 գերմանական մարկ	2501.45
1 հոլանդական գուլդեն	2231.04
100 իտալական լիրա	250.64
1 ֆրանսիական ֆրանկ	725.06
1 էկյու	4807.81
10 հունական դրախմա	174.27
1 քուվեյթյան դինար	14138.39
10 լիբանանյան ֆունտ	24.57
10 թուրքական լիրա	3.15
1 բուլղարական լեվ	162.44
10 ռումինական լեյ	5.36
1 հունգարական ֆորինտ	46.73
1000 լեհական զլոտի	225.61
1 չինական յուան	769.86
100 իրանական ռեալ	280.81
1 եգիպտական ֆունտ	1332.35
1 սիրիական ֆունտ	206.92
10 ճապոնական իեն	397.04
1 էստոնական կրոն	212.69
1 լատվիական լատ	7086.35
1 ուկր. կարբովանեց	6.76
1 լիտվական լիտ	1095.47
1 ղազախական թենգե	910.00

ՆՏ

Լուրերի հոսք

Ցույցեր ռուսական դեսպանատան մոտ

Վերջին օրերս խիստ սրվել է իրադրությունը Բուխարեստի ռուսական դեսպանատան շուրջ։ Համաձայն ՌԴ ԱԳՆ տեղեկությունների, այնտեղ անց է կացվում բազմամարդ ցույցեր, սպառնալից կոչեր են արձակվում։ Ռումինական լրատվությունը լի է հակառուսական ուղղվածության նյութերով։ Այս բոլորը ռուսական ներկայացուցիչների եւ նրանց ընտանիքների համար սպառնալից է ստեղծում։ Դեկտեմբերի 11-ին ԱԳՆ է հրավիրվել Ռումինիայի դեսպանը, որտեղ նրան այդ առնչությամբ հայտարարություն է արվել։ Ընդգծվել է, որ Մոսկվայում սպասվում է շուտ եւ էֆեկտիվ միջոցներով ապահովել ռուս քաղաքացիների անվտանգությունը։ Սնարք

Թուրք-մոլդովական համագործակցություն

Դեկտեմբերի 10-ին Թուրքիան եւ Մոլդովան վավերացրեցին ինվեստիցիաները խրախուսելու վերաբերյալ համաձայնագիրը։ Մոլդովական կողմից փաստաթուղթը ստորագրեց արտաքին տնտեսական կապերի առաջին նախարար Արամոլ, իսկ Թուրքիայից՝ արտասահմանյան կապիտալի դեպարտամենտի տնօրեն Դանալը։ Ստորագրման արարողության ժամանակ Դանալը հայտարարեց, որ իր երկիրն արդեն նման փաստաթուղթ է ստորագրել աշխարհի 23 պետությունների հետ։ Նրա խոսքերով, Թուրքիան մտադիր է նման համաձայնագրեր ունենալ Մերձսեւծովյան բոլոր երկրների հետ։ ՆՏ

Տնօրենի սպանության մեջ կասկածվում է մաֆիան

Թբիլիսիի ծխախոտի առաջին ֆաբրիկայի բանվորները, խորհրդարանի շենքի մոտ հավաքվելով, դեկտեմբերի 13-ին պահանջեցին սկսել տնօրեն Գրիգորի Ժորդանիայի սպանության հետաքննությունը։ Նրան սպանել էին անհայտ անձինք, դեկտեմբերի 9-ի երեկոյան, երբ իր տան մոտ դուրս էր գալիս ծառայողական մեքենայից։ Վրաստանի ՆԳՆ մամուլի կենտրոնի ղեկավար Վալերիան Գոգոլաշվիլին հայտարարեց, որ սպանության մեջ կասկածվում է մաֆիան։ Գոգոլաշվիլին զուգահեռ անցկացրեց այդ փաստի եւ Թբիլիսիի դատախազ Քուրդաձեի սպանության միջեւ, հենվելով ոստիկանության տվյալների վրա։ Սնարք

Ռուսները շարունակում են լքել Վրաստանը

Համաձայն Վրաստանում Ռուսաստանի դեսպանության տվյալների, այժմ հանրապետությունում բնակվում են 340 հազ. ռուսներ։ Միեւնույն ժամանակ, 1992 թ. Վրաստանից Ռուսաստան մշտական բնակության է մեկնել 54,2 հազար մարդ, որից 31,5 հազարը՝ ռուս։ Իսկ Ռուսաստանից Վրաստան է ժամանել 8 հազար մարդ։ ՆՏ

Կդադարեցվի «Կալաշնիկովի» թողարկումը

Տուլայի զենքի գործարանը հնարավոր է, որ շուտով դադարեցնի համաշխարհային համբավ ունեցող Կալաշնիկովի ավտոմատի արտադրությունը։ Ինչպես հայտնեց դեկտեմբերի 11-ին «Տուլա վեչերնայա» թերթի գործարանի գլխավոր տնօրենի տեղակալ Միխայիլ Սեբյակինը, Տուլայում ավտոմատների արտադրության վերացման հարցն այժմ քննարկվում է կառավարությունում։ Վերջնական որոշումը կընդունվի 1994 թ. սկզբին։ ՆՏ

Բաշկորտոստանի նոր նախագահ

Դեկտեմբերի 13-ի տվյալներով, ընտրվել է Բաշկորտոստանի առաջին նախագահը։ Ինչպես հայտնեց հանրապետության կենտրոնական ընտրական կոմիտեի նախագահը, նախնական տվյալների համաձայն, ձայների 66 տոկոսն ստանալով, Բաշկորտոստանի ղեկավար է դարձել Գերագույն խորհրդի նախագահ Մ. Ռախիմովը։ Ընտրություններին մասնակցել է ընտրողների 61 տոկոսը։

ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ-ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ

Հայաստան

Արտադրական սարքավորումների դուրսբերման կարգը

Դեկտեմբերի 11-ի հրապարակված Հայաստանի կառավարության որոշմամբ հաստատվեց Հայաստանի արտադրական սարքավորումների, մեքենաների ու տեխնիկայի դուրսբերման կարգը։

Այդ սարքավորումները կարող են դուրս բերվել միայն էկոնոմիկայի նախարարի գլխավորած կառավարական հատուկ հանձնաժողովի թույլտվությամբ։ Դուրս բերվող սարքավորումների արժեքը չպետք է գերազանցի դուրս բերող սուբյեկտի հիմնական արտադրական ֆոնդերի արժեքի կեսը, եւ այդ սուբյեկտը պետք է իր ունեցվածքի մի մասը կառավարությանը գրավական թողնի որպես Հայաստանից դուրս սարքավորումների արտահանման հետեւանքով ծագող իր հարկային եւ մյուս պարտավորությունների երաշխիք, ինչպես նաեւ Հայաստանից դուրս դրանք վաճառելու կամ վարձակալման տալու դեպքում։ Այս կարգը չի տարածվում համատեղ ձեռնարկությունների ունեցվածքի այն մասի վրա, որը Հայաստան է բերված դրանց գործունեության իրականացման համար։ ՆՏ

ՄԱԿ

ՅՈՒՆԻԴՕ-ն կօգնի Աֆրիկային

ՄԱԿ-ի արդյունաբերական զարգացման կազմակերպությունը՝ ՅՈՒՆԻԴՕ-ն, մտադիր է հանդես գալ իր համար նոր դերում եւ զգալիորեն ավելացնել օգնությունն Աֆրիկայի նվազ զարգացած երկրներին, հայտարարեց կազմակերպության գլխավոր տնօրեն Մաուրիսիո դե Մարիա ի Կամպոսը, Կամերունի մայրաքաղաք Յաունդեում բացելով Աֆրիկայում ՅՈՒՆԻԴՕ-ի առաջին գլխավոր խորհրդաժողովը։

«Վերջին ժամանակներս ՅՈՒՆԻԴՕ-ի գործունեության պայմանները էապես փոխվել են, ասաց նա։ Արեւելյան Եվրոպայի եւ նախկին ԽՍՀՄ-ում լուրջ փոփոխությունները մեզ ստիպում են հարմարվել նոր պայմաններին»։

Մենք պետք է էապես մեծացնենք ՅՈՒՆԻԴՕ-ի արդյունավետությունը շրջանի ամենաչքավոր պետությունների տնտեսական վերելքին աջակցելու առումով, նշեց գլխավոր տնօրենը։ Մասնավորապես նախատեսվում է ամբողջ աշխարհամասում շրջանային ներկայացուցչություններ ստեղծել «մարդկանց կարիքներին ավելի մոտիկ լինելու համար»։ Ընդ որին նա նշեց, որ զարգացմանն ուղղված միջազգային օգնության ծավալների եւ մյուս միջազգային մուտքերի կրճատումն առավել մեծ դժվարություններ է ստեղծում ՅՈՒՆԻԴՕ-ի համար։ ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ-ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ

Նորույթ

Եւ՛ հանդիսատես ... եւ՛ ռեժիսոր

Հեռուստատեսությամբ հաճախ դետեկտիվ ժանրի ֆիլմեր դիտելիս, իրադարձությունների տրամաբանական հաջորդականությամբ կլանված մեզանից յուրաքանչյուրը շատ հաճախ մեծ ցանկություն է ունենում այս կամ այն դրական հերոսին զգուշացնել սպառնացող վտանգից, գոռալով «վերեւ նայի՛ր», «հետ մի գնա», «լույսը միացրու» կամ... սակայն ինչքան էլ բարձր գոռանք, միեւնույն է, մեր ձայնը լսելի չի կարող լինել ֆիլմի դերակատարների համար, որոնք կատարում են զուտ համաձայն ռեժիսորի կամ սցենարիստի «քմահաճույքի»։

Բայց մի՞թե մեզ, իրոք, վիճակված չէ միջամտել կերպարների ճակատագրին. պարզվում է, որ ոչ։ Ամերիկյան Newsweek հանդեսի նոյեմբերի 15-ի համարից տեղեկանում ենք, որ փոխներգործության հիման վրա կառուցված տեխնոլոգիական նորագույն սարքավորումը հնարավորություն է տալիս, ֆիլմեր դիտելիս, դառնալ նաեւ... ռեժիսոր եւ ցանկացած հատվածում ցանկացած փոփոխություններ մտցնել գործողությունների մեջ։ Անհավատալի է, բայց իրականություն։

CD-KOM տիպի հատուկ սարքավորումներով օժտված համակարգիչների համար արդեն ֆիրմաներ սկսել են արտադրել այնպիսի տեսասկավառակներ, որոնք «թույլատրում» են գրանցված գործողությունների վրա ազդեցություն ունենալ։ Ֆիլիպս հայտնի ֆիրմայի, այսպես կոչված, «երեւակայության մեքենան» մի փոքրիկ արկղիկ է, որն ամրացվում է հեռուստացույցին՝ հնարավորություն ընձեռելով զվարճանքի եւ հետաքրքրասիրության անասելի պահեր ապրել այդ կես կինո կես համակարգչային խաղը «դիտելիս կամ խաղալիս»։ Սոսկ դիտողի դերից առաջ անցնելով եւ դառնալով մասնակից ու ռեժիսոր, հանդիսատեսը կարող է հնարավոր տարբերակներից ընտրել այն մեկը, որն իրեն դուր է գալիս։ «Հերոսը» կարող է բռնվել ոստիկանության կողմից կամ, հաջողությամբ ավարտելով իր գործողությունները, հեռանալ երկրից, կամ էլ... «Տարբերակների գոյությունը ֆիլմերիզի վրա հնարավորություն է տալիս երեւակայության մեքենային» անմիջապես մոնտաժել պահանջված հատվածը։

Մասնագետները սա միգուցե փոքր-ինչ համարեն, քանի որ նախօրոք սցենարի մեջ, այնուամենայնիվ, պետք է լինեն գործողությունների լրացուցիչ տարբերակներ, սակայն, համաձայնենք, որ առաջընթաց փայլ է, որն հետագայում, անկասկած, ճանապարհ կարող է հարթել դեպի առավել խիզախ հայտնագործումների, երբ մենք կկարողանանք, օրինակ, բոլորովին արգելել, որ չարակամ [illegible] վերստին հայտնվի, ասենք, Terminator XII-ի մեջ։

Հ. Ծ.

ՆՈՅ

«ՆՈՅ» ԲԱՆԿԸ

Բնակչությունից եւ իրավաբանական անձանցից ընդունում է ավանդներ եւ դեպոզիտներ 3–6 ԱՄՍՈՎ եւ վճարում է տոկոսներ հետեւյալ պայմաններով.

դրամով կամ Ռուսաստանի 1993 թ. ռուբլով

1 ԱՄՍՎԱ ՀԱՄԱՐ 15 %

3 ԱՄՍՎԱ ՀԱՄԱՐ 45 %

6 ԱՄՍՎԱ ՀԱՄԱՐ 100 %

տարադրամով

(ամերիկ. դոլար, գերմանական մարկ)

ԱՄՍԱԿԱՆ 5 %

Դիմեք մեզ Երեւանի հետեւյալ հասցեներով՝

Հանրապետության 67, հեռ. 56-51-07

«Անի» հյուրանոց, 507, 514 սենյակներ, հեռ. 59-45-09, 56-49-30

Չեխով 23, հեռ. [illegible]-25-27

Մաշտոցի պողոտա 9, հեռ. 27-05-16

PUBLISET

ՀՀ կառավարության «...» ... Երեւան 23 Արշակունյաց 2 · Գրանցման թիվ 65. · Դասիչ 69149. · Տպաքանակ 25 000. · Պատվեր 1654 · Ստորագրված է տպագրության 13. 12. 1993

digitised by A.R.A.R.@